

FAKULTA PŘÍRODOVĚDNĚ-HUMANITNÍ A PEDAGOGICKÁ

Katedra: Primárního vzdělávání
Studijní program: Učitelství pro ZŠ
Studijní obor Učitelství pro 1. stupeň ZŠ
(kombinace)

Děti a mobilní telefony

Children and mobile phones

Diplomová práce: 09–FP–KPV– 0007

Autor:

Hana Albrechtová

Podpis:

_____

Adresa:

Pecka 319

507 82, Pecka

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Píša

Konzultant: PhDr. Vladimír Píša

Počet

stran	grafů	obrázků	tabulek	pramenů	příloh
105	14	13	2	21	3+1 CD

CD obsahuje celé znění diplomové práce.

V Liberci dne: 29. dubna 2009

TU v Liberci, FAKULTA PEDAGOGICKÁ

461 17 LIBEREC 1, Studentská 2

Tel.: 485 352 515

Fax: 485 352 332

Katedra: PRIMÁRNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(pro magisterský studijní program)

pro (diplomant) Hana ALBRECHTOVÁ
adresa: Pecka 319, 507 82 Pecka
obor (kombinace): Učitelství pro 1. stupeň základní školy

Název DP: Děti a mobilní telefony

Název DP v angličtině: Children and mobile phones

Vedoucí práce: PhDr. Vladimír Píša

Termín odevzdání: květen 2009

Pozn. Podmínky pro zadání práce jsou k nahlédnutí na katedrách. Katedry rovněž formulují podrobnosti zadání. Zásady pro zpracování DP jsou k dispozici ve dvou verzích (stručné.resp. metodické pokyny) na katedrách a na Děkanátě Fakulty pedagogické TU v Liberci.

V Liberci dne 15.4.2008

.....
děkan

.....
vedoucí katedry

Převzal (diplomant): HANA ALBRECHTOVÁ

Datum: 14.11.2008

Podpis: Albrechtová

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

Datum: 29. dubna 2009

Podpis:

Poděkování

Mé poděkování patří především PhDr. Vladimíru Píšovi za jeho odborné vedení, zájem, vstřícné jednání, cenné rady a připomínky, jimiž mi pomohl dokončit tuto diplomovou práci.

Dále bych chtěla poděkovat paní ředitelce Základní školy v Pecce RNDr. Věře Pavlové, která mi dovolila realizovat na této škole praktickou část, za její čas, který mi věnovala, a za vstřícné jednání.

Také bych moc ráda poděkovala Mgr. Daně Rejmontové, která mi pomohla s reálným pohledem při vymýšlení projektu, za její inspiraci pro studium pedagogické fakulty a za její podporu při celém mém studiu.

Velké dík patří též mému příteli, který mě po celé čtyři roky citově podporoval, pomáhal mi se vším, s čím jsem si nevěděla rady a trpělivě snášel moje - ne vždy přívětivé - nálady při náročných situacích, kterých je na vysoké škole mnoho.

Důležité poděkování patří hlavně mojí mamince a tatínkovi za jejich psychickou podporu po celou dobu studia, za trpělivost, kterou se mnou měli, a hlavně za vydatnou finanční podporu. Jsem si moc dobře vědoma, že bez nich bych nikdy nemohla studovat na této vysoké škole a nikdy bych nemohla dělat to, co mě tolik baví a naplňuje...

Resumé

Děti a mobilní telefony

Tématem diplomové práce jsou děti a mobilní telefony. Toto téma je velice aktuální a není mu věnováno tolik pozornosti, kolik by si zasloužilo. V teoretické části jsou rozvíjeny úvahy o vhodnosti mobilního telefonu pro žáky mladšího školního věku. Analýza se týká problematiky mobilního telefonu ve školním prostředí a Rámcového vzdělávacího programu a jeho vztahu k tématu diplomové práce. V praktické části jsou uvedeny výsledky dotazníků, které vyplňovali žáci, a projekt, který byl realizován s cílem zapojení mobilního telefonu do výuky.

Klíčová slova

Mobilní telefon, Žáci mladšího školního věku, Rámcový vzdělávací program, Školní vzdělávací program, Komunikace, Učitel, Projekt, Kyberšikana, Městské základní školy, Venkovské základní školy

Résumé

Kids and mobile phones

The topic of the dissertation are kids and mobile phones. This topic is very current and it has not so much attention as it should have. In theoretical part there are mentioned consideration of suitability the mobile phone for younger pupils. Considerations about different effects of mobile phone in school area, about Framework educational program and its relation to the dissertation. In practical part are written results of questionnaires which filled in pupils and project realised with target to include mobile phone during teaching.

Keywords

Mobile phone, Younger pupils, Framework Educational Programme, Schools educational program, Communication, Teacher, Project, Cybervexation, Urban primary schools, Village primary schools

Resümee

Die Kinder und Händys

Das Thema der Diplomarbeit sind die Kinder und Händys. Dieses Thema ist sehr aktuell und ist ihm nicht so viel Beachtung geschenkt, wie viel das Thema verdient. Im Theorieteil sind die Betrachtungen entwickelt, ob Händys für die Schüler jüngeres Schulalters geeignet sind. Überlegungen zu den verschiedenen Gesichtspunkten auf Händys in der Schule, zum Rahmen-Ausbildungsprogramm und sein Verhältnis zum Thema der Diplomarbeit. Im Praxisteil sind die Ergebnisse der Fragebögen aufgeführt, die von Schüler ergenzen worden sind. Gleich wie das Projekt, die Händys im Unterricht einbeziehen zu können.

Die Schlüsselwörter

Händy, Die Schüler jüngeres Schulalters, Der Rahmen-Ausbildungsprogramm, Der Schul-Ausbildungsprogramm, Die Kommunikation, Der Lehrer, Das Projekt, Die Kyberschikane, Die Städtischegrundschule, Die Dorfgrundschule

Obsah

1	Úvod	10
2	Teoretická část	12
2.1	Mobilní telefon – přehled základních pojmů	12
2.1.1	Patří dětem mobil do rukou?	13
2.1.2	Problém mobil	14
2.1.3	Nový zákon asi vykáže mobilní telefony ze škol	17
2.1.4	Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škola školských zařízení	18
2.2	Specifika komunikace prostřednictvím mobilního telefonu	20
2.3	Školní věk	22
2.3.1	Komunikace	24
2.4	Systém kurikulárních dokumentů	25
2.5	Rámcový vzdělávací program	27
2.5.1	Charakteristika základního vzdělávání	28
2.5.2	Povinnost školní docházky	28
2.5.3	Organizace základního vzdělávání	28
2.5.4	Hodnocení výsledků vzdělávání	28
2.5.5	Získání stupně vzdělání a ukončení základního vzdělávání	29
2.5.6	Pojetí základního vzdělávání	29
2.5.7	Cíle základního vzdělávání	30
2.5.8	Klíčové kompetence	32
2.5.9	Vzdělávací oblasti	35
2.5.10	Průřezová témata	36
2.6	Školní vzdělávací program	42
2.7	Projektové vyučování	43
2.7.1	Co je projekt?	44
2.7.2	Plánování projektů	45
2.7.3	Pro koho je vhodná projektová výuka	46
2.7.4	Dělení projektu podle hledisek	47
3	Praktická část	48
3.1	Cíl výzkumu, stanovení hypotéz a technik šetření	48
3.2	Charakteristika výzkumné skupiny	50
3.3	Sestavení dotazníku	52
3.4	Analýza výsledků dotazníkového šetření	53
3.5	Závěry šetření	73
4	Projekt: Děti a mobilní telefon	75
4.1	Příprava projektu	75

4.2	Realizace projektu	76
4.3	Zhodnocení projektu	100
5	Závěr a doporučení pro praxi	102
6	Seznam použité literatury	104
7	Seznam příloh	107

1 Úvod

Mobilní telefon je v této době pro většinu lidí a samozřejmě i dětí naprosto běžný prostředek umožňující komunikaci. Není to však tak dávno, kdy tomu tak nebylo a mobilní telefon byl něco neuvěřitelně drahého a exkluzivního. Sama pamatuji na dobu, kdy mi bylo patnáct let a já se slávou dostala svůj první mobilní telefon. Jak je tomu však v této době? Kam se posunula hranice dostupnosti mobilního telefonu pro děti? Většině z nás dospělejších v dětském věku mobilní telefon nechyběl. Skutečně děti v již brzkém věku potřebují mobilní telefon? Pokud ano, k čemu ho děti této nové generace nejvíce využívají? Kolik vlastně tento nový fenomén stojí jejich rodiče měsíčně? Jak je to s mobilním telefonem ve školním prostředí? Vznikají v této spojitosti nějaké problémy? Dal by se nějakým zábavným způsobem zapojit mobilní telefon do výuky?

Tyto otázky a ještě mnoho dalších mě napadaly v souvislosti s praxí s dětmi a mobilními telefony. Nikde jsem však nenašla na své otázky konkrétní odpovědi. Proto jsem se rozhodla, že se pokusím napsat takovou diplomovou práci, která by byla odpovědí pro mě a zároveň by dokázala dát odpovědi všem, kteří přemýšlí stejným způsobem jako já a zajímala by je tato problematika.

V teoretické části své diplomové práce se nejprve zabývám přehledem základních pojmů, objasňující pojem mobilní telefon. Rozebírám zde úvahy o tom, zda patří mobilní telefon do dětských rukou, o problému mobilního telefonu ve školním prostředí, o novém zákonu, který asi vykáže mobilní telefony ze škol, a nově o zakomponování mobilního telefonu do metodického pokynu ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení. Ve druhé kapitole se zabývám specifikami komunikace prostřednictvím mobilního telefonu. Třetí kapitola je věnována různým pojetím školního věku a komunikaci. Ve čtvrté kapitole popisují systém kurikulárních dokumentů. V páté kapitole rozebírám Rámcový vzdělávací program pro ZŠ a vše, co se v souvislosti s ním vztahuje k tématu mé diplomové práce. V šesté kapitole se věnuji Školnímu vzdělávacímu programu a v sedmé kapitole se dostáváme k teorii projektového vyučování.

V praktické části nejprve uvádím stanovení hypotéz, na jejichž základě byl sestaven dotazník, který je klíčový pro praktickou část. Snažila jsem se, abych prostřednictvím těchto otázek našla hledané odpovědi. Další část praktické části je věnována zapojení mobilního telefonu do výuky formou projektového vyučování. I v této části hledám odpovědi vztahující se k tématu mé diplomové práce. Projektové vyučování je pro děti velice zábavná forma učení. Domnívám se, že použití této netradiční metody vyučování nám často může odhalit mnoho zajímavých věcí, které bychom se při běžné vyučovací hodině nedozvěděli. Záleží však jen a jen na učiteli, zda chce dětem zpestřit výuku a zároveň se chce o nich něco dozvědět.

2 Teoretická část

2.1 Mobilní telefon – přehled základních pojmů

Telefon

Pojem telefon je odvozen z řečtiny a skládá se z předpony *tele-*, která má význam „daleko“ a ze substantiva *foné* znamenající „zvuk“. Slovem telefon tedy označujeme přístroj, který zajišťuje transfer a reprodukci zvuku na určitou vzdálenost. [1]

Mobilní telefon

Mobilní telefon je koncové zařízení, které slouží pro rádiový přístup účastníka k mobilní telefonní síti prostřednictvím její základnové stanice. Každý mobilní telefon se skládá ze tří základních částí: vlastní tělo telefonního přístroje, karta SIM a akumulátory. Mobilní telefony ze základního hlediska rozdělujeme na analogové a digitální. Mobilní telefon může umožňovat kromě nejznámějších dvou funkcí, a to přenosu služeb hlasových a přenosu krátkých textových zpráv, také přenos faxových služeb, datových služeb či mobilní přístup k internetu. [1]

2.1.1 Patří dětem mobil do rukou?

Není to tak dávno, kdy říkal „pane“ mobilní telefon hlavně movitějším podnikatelům. Není se čemu divit. Jeho cena se totiž pohybovala kolem 50 až 80 tisíc korun. Dnes tomu tak již není. Mobil se stal běžnou součástí našeho života a mnoho z nás si již život bez něj dokáže jen těžko představit. Musíme si však uvědomit, že s tímto trendem souvisí i pronikání mobilního telefonu do světa dětí. [2]

S touto úvahou vyvstávají různé otázky. Proč rodiče dětem mobilní telefon pořizují? Má telefon na děti pozitivní nebo negativní vliv? Dnes je už naprosto běžné, že většina dětí na základní škole vlastní svůj mobilní telefon. Podobný stav je například ve Švédsku. Překvapivé je, že v USA nebo v Kanadě je tento trend zatím vzácný. [2]

Není správné, že se mobilní telefon u dětí na základních školách stává otázkou postavení a prestiže. Stejně tak jako nové „džíny“, značkové boty atd. Žáci, kteří vlastní mobilní telefon často vytvářejí uzavřené skupiny, které jsou pro ostatní nepřístupné. Mobil však není dnes výsadou jen těch bohatších. I rodiny s nižším příjmem jsou ochotny svým dětem pořídit mobil, protože se tyto děti necítí tolik odstrčeny od kolektivu. Dá se říci, že mobilní telefon bývá často vstupenkou do „party“. [2]

Největším problémem je používání mobilního telefonu ve škole. Žáci si i během hodiny posílají SMS zprávy. Obsahem zpráv bývají správné výsledky během písemky. Učitelům však tvrdí, že mobilní telefon používají jako kalkulačku. Často si

žáci pomocí SMS domlouvají schůzky na WC. Většina škol použití telefonu během vyučování zakazuje a porušení se trestá zabavením přístroje. Ten se vrací až při odchodu domů. [2]

Mobilní telefon může podle psychologů ohrozit u dětí přirozený rozvoj lidské komunikace. Užívání SMS je omezuje a nutí vyjadřovat se pouze heslovitě. Často se můžeme také setkat se závislostí na používání telefonu, zvláště na posílání SMS. [2]

Vlastnictví telefonu má však výhodu pro rodiče. Ti mohou své děti kontrolovat. Toto je využíváno hlavně u dětí, které dojíždějí do školy nebo navštěvují různé kroužky. Rodiče těchto dětí se pak cítí klidněji. Děti však používají telefon většinou ke zbytečnostem. Často si posílají zprávy bez valného obsahu i přesto, že by si to klidně mohly říct osobně. [2]

Bylo také zjištěno, že mobilní telefon u dětí nahrazuje touhu po kouření. Děti s mobilem se již cítí být trochu dospělé a cigaretu nepotřebují. [2]

2.1.2 Problém mobil

Technická vymoženost nemusí být ve všech situacích zrovna plus. Toto si myslí ne jeden učitel, který musel ve třídě řešit problém mobil. Jedná se o vyrušování, napovídání, nahrávání, ale tak ztracení. Prý by si s tím měli učitelé umět poradit. Ale jak? Jaké jsou jejich nástroje na odbourání tohoto problému ve vyučování? Redaktoři učitelských novin položili několika pedagogům tuto otázku: „Jak u Vás řešíte problém s mobily žáků?“. [3]

Názory jednotlivých pedagogů se příliš neliší. Pro ilustraci uvádím pouze některé:

„Ještě jsme žádný zásadní problém neměli. I naše děti s sebou nosí mobily, ale protože jsme prvostupňová škola, respektují naše pokyny. Při vyučování mobily nepoužívají. Mají je vypnuté a uložené v aktovce.“ [3]

„Po dohodě s naším právníkem jsme do školního řádu napsali, že žák musí ráno odevzdat mobilní telefon u školníka, nebo ve školní jídelně. Pokud to žák neudělá a mobil se mu ztratí, nehledáme ho. V tu chvíli je to zcela záležitost

dotyčného žaka, pretože porušil školní řád. Kromě toho zde ještě uvádíme, že po dobu vyučování musí být mobilní telefon vypnut. V případě porušení pravidel následují další kroky. Žák odevzdá mobilní telefon třídnímu učiteli a dostane ho na konci vyučování. Rodiče jsou o jeho přestupku informováni. Ale nestává se nám příliš často, že by s používáním mobilů byly nějaké velké problémy, že by si nás někdo nahrával nebo fotil. Spíš se žáci snaží přes mobil domlouvat.“ [3]

„Opíráme se o školní řád, který říká, že žáci mohou používat mobil mimo vyučování, když potřebují komunikovat s rodiči. Když žák pravidlo poruší, napomeneme ho. Pokud se situace opakuje, mobil mu zabavíme, dáme do obálky a uložíme do trezoru. Zároveň oznámíme rodičům, že si ho u nás mohou vyzvednout. Žádný z rodičů si na tento postup ještě nestěžoval, docela to funguje.“ [3]

„I u nás se čas od času objeví nahrávky z mobilů, které žáci pořídili o přestávce. Snaží se zachytit, kdy se někde něco děje. Spolužáky, učitele při doзору na chodbě... Tenhle problém je špatně řešitelný, zvláště když se stává mezi žáky módou. Samozřejmě že pravidla mám zanesena ve školním řádu a musím říci, že v naprosté většině jsou dodržována. Během vyučování musí dát žák mobil do režimu tichého. Ovšem totéž vyžadují po učitelích. Když chceme, aby pravidla dodržovaly děti, musí se jimi řídit i kantoři“ [3]

Nejvíce se přikláním asi k poslednímu názoru. Přijde mi logické, že když žáci vidí vyučující, kteří se řídí stejnými pravidly, budou je snáze respektovat. Kdyby vyučující v hodinách telefonovali a posílali SMS, dokázala bych pochopit, že se dětem dodržování těchto zásad nebude zdát tak samozřejmé.

Základní škola v Pecce, kterou jsem v povinné školní docházce navštěvovala, a na které jsem absolvovala povinnou souvislou pedagogickou praxi, má problém mobilních telefonů ve výuce ošetřen ve školním řádě:

„Žák nenosí do školy předměty, které nesouvisí s výukou a mohly by ohrozit zdraví a bezpečnost jeho nebo jiných osob. Cenné předměty, včetně šperků a mobilních telefonů odkládá pouze na místa k tomu určená, to znamená pouze do

osobních uzamykatelných skříněk, případně na pokyn vyučujících, kteří je po stanovenou dobu přeberou do úschovny a zajistí jejich bezpečnost. Mobilní telefony, walkmany, elektronické hry a další předměty nesouvisející s výukou jsou v průběhu vyučování vypnuty a uloženy.“ [4]

Když jsem s tamější paní ředitelkou probírala tuto problematiku, odpověděla mi, že prozatím jejich systém funguje bez problému, proto nemají důvod nějak školní řád měnit. Stačí prý pohrozit zabavením mobilního telefonu a žáci nechají mobilní telefon po zbytek vyučovací hodiny vypnutý.

MF DNES – Vypněte mobily, hodina začíná

Dne 19. ledna 2009 vyšel v MF DNES velice zajímavý článek, který se vztahuje k velice zajímavému tématu – kyberšikana. Domnívám se, že toto téma začíná být již i v našem školství velice aktuální.

Dle studie PEW INTERNET & AMERICAN LIFE v USA zažil každý třetí teenager internetové obtěžování. I Velká Británie se potýká s kyberšikanou již delší dobu. Proto byla jen otázka času, kdy se tento zahraniční problém stane problémem pro naši republiku. [15]

Kyberšikana je druh šikany, který využívá elektronické prostředky, jako jsou mobilní telefony, e-maily, pagery, internet, blogy a podobně. Její nejobvyklejší projevy představuje zasílání obtěžujících, urážejících či útočných mailů a SMS. Dále vytváření stránek a blogů, které poškozují ostatní. Popřípadě může kyberšikana sloužit k posilování klasických forem šikany, nejčastěji prostřednictvím nahrávání scény na mobilní telefon a jejího následného rozeslání známým dotyčného, popřípadě vystavení na internet. [7]

Již zmíněný článek v MF DNES pojednává o různých zkušenostech škol právě s kyberšikanou. Příkladem je jedna zkušenost, která popisuje dívku na jedné ze základních škol. Ta natočila na mobilní telefon svoji učitelku. Kamarádka dívky, tuto nahrávku zveřejnila na internetu. K videu bylo přidáno velké množství nevhodných poznámek, aniž by o nich autorka či aktérka záznamu věděly. Když se na všechno přišlo, dívka dostala důtku ředitele školy. [8]

Těmto a jiným podobným případům, kdy žáci sebe navzájem nebo své učitele zesměšňují pomocí mobilního telefonu a na internetu, chce zabránit ministerstvo školství. Problém pojmenovalo kyberšikana a školám chce například umožnit omezení používání mobilních telefonů žáky při vyučování. Většina škol to však již dávno udělala. [8]

2.1.3 Nový zákon asi vykáže mobilní telefony ze škol

V současné době se často stává, že žáci používají mobilní telefony při vyučování. Ministerstvo školství chce však zasáhnout. [5]

Mobilní telefon v rukou žáků se stává pro učitele noční můrou. Děti se totiž často zaměstnávají odesíláním SMS zpráv a hraním her a nesoustředí na výuku. V horším případě však děti používají kameru nebo záznamník k šikanování spolužáků, či v krajních případech i učitelů. Nahrávky se pak objevují na internetových stránkách. Jedná se o takzvanou kyberšikanu. Šance školy zasáhnout je však minimální. [5]

Ministerstvo školství nyní přišlo s návrhem na uzákonění práva učitelů odebrat žákům předměty, které ruší výuku, či jsou zdraví nebezpečné. To se přímo týká mobilních telefonů. Taková zákonná pravomoc by jim totiž zcela jistě ulehčila práci. Na mnoha školách je používáno mobilního telefonu ve vyučování zakázáno školním řádem. [5]

Podle vyjádření některých ředitelů se zákazu používání telefonů ve vzdělávání brání i někteří rodiče. Prý potřebují být s dětmi v kontaktu. Procento těchto rodičů je naprosto minimální. [5]

Myslím, že by tento zákon mohl být užitečný. Jak jsme se však dozvěděli z názorů vyučujících v kapitole 2.1.2, jsou tyto tendence často v praxi zcela běžně využívány. Určitě bude efektní, když budou tyto praktiky podloženy zákonem.

2.1.4 Metodický pokyn ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škola školských zařízení

Dne 7. 4. 2009 vyšel nový metodický pokyn, který poprvé zapojuje do prevence šikany mobilní telefon. Jak jsem se již zmínila, bylo jen otázkou času, kdy bude mobilní telefon do tohoto metodického pokynu zapojen.

Šikanování je mimořádně nebezpečná forma násilí, která ohrožuje základní výchovné a vzdělávací cíle školy. Je to jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit, ohrožit nebo zastrašovat žáka, případně skupinu žáků. Spočívá v cílených a opakovaných fyzických a psychických útocích jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. [6]

Charakteristika šikanování

Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškození věcí, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování až zneužívání. Nově se může realizovat i prostřednictvím elektronické komunikace, jedná se tzv. kyberšikanu. Ta zahrnuje útoky pomocí e-mailů, SMS zpráv, vyvěšování urážlivých materiálů na internetové stránky apod. [6]

Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako demonstrativní přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků. Nebezpečnost působení šikany spočívá zvláště v závažnosti, dlouhodobosti a nezřídka v celoživotních následcích na duševní a tělesné zdraví oběti. [6]

Projevy šikanování

Šikanování má ve svých projevech velice různou podobu. Mezi základní formy šikany patří:

- Verbální šikana, přímá a nepřímá – psychická šikana (součástí je i kyberšikana, děje se pomocí ICT technologií
- Fyzická šikana, přímá a nepřímá (patří sem i krádeže a ničení majetku oběti).
- Smíšená šikana, kombinace verbální a fyzické šikany (násilné a manipulativní příkazy apod.)

Za určitých okolností může šikanování přerůst až do forem skupinové trestné činnosti a v některých opravdu závažných případech může nabýt i rysy organizovaného zločinu. [6]

2.2 Specifika komunikace prostřednictvím mobilního telefonu

Mobilní telefon je jedním z nejfrekventovanějších prostředků v oblasti tzv. telekomunikací, který využívá běžná populace. Mobil umožňuje tzv. zprostředkovanou komunikaci (tj. nepřímá komunikace skrze médium). To s sebou nese jisté odlišnosti od komunikace osobní. [1]

V případě telefonního hovoru jsou především oba účastníci ochuzeni o nonverbální a situační aspekty komunikace. Na rozdíl od komunikace prostřednictvím výměny textových zpráv (a na rozdíl od e-mailové pošty) však při telefonování nadále zůstává zachována možnost zachytit paraverbální prvky řeči. Další výhodou oproti zmíněným formám zprostředkované komunikace je, že zůstává zachováno přímé propojení v čase mezi komunikujícími, což umožňuje plnější komunikaci, bližší osobnímu kontaktu. U telefonních hovorů zůstávají relativně snadno identifikovatelné oba dva aspekty komunikace – obsahový i vztahový aspekt. [1]

V případě posílání SMS jsou komunikující osoby o tyto vztahové komunikační prvky ochuzeni zcela. Sami uživatelé moderních komunikačních technologií a posléze i výrobci softwaru si tento značný handicap digitální komunikace uvědomují. Jedním z nabízených řešení je možnost doplnit psaný text přidáváním tzv. smajlíků (😄, 😊, 😁, 😎, 😬, 🤔, 🤗, 🤖, 🤘, 🤨, 🤩...). Smajlíci sice nemohou vystihnout celou škálu emočních obsahů a projevů, které lze zachytit z živoucího projevu a dokonce nemusí vůbec odpovídat reálným

projevům či prožitkům. Přesto jsou při psaní zpráv a e-mailů hojně užívány. Smajlíci dokáží odlišit, kdy je text míněn doslova a kdy jde jenom o legraci. Jsou jistým oživením i užitečným doplňkem komunikace. [1]

Komunikace pomocí textových zpráv přináší ještě další komplikace. Mobilní telefony obvykle neobsahují českou znakovou sadu. Znamená to, že ovládání mobilního telefonu a psaní v mobilním telefonu je možné pouze bez háček a čárek. Absence diakritiky by teoreticky mohla mít negativní dopad na jazykové schopnosti uživatelů (např. v oblasti pravopisu, gramatiky apod.). Tato hypotéza však nebyla doposud výzkumně prověřena. Z absence diakritiky však vyplývá ještě jedna evidentní nevýhoda a to je riziko vzniku dvojsmyslných zpráv. Český jazyk totiž obsahuje mimo jiné celou řadu souzvučných pojmenování, tj. stejně znějících slov neboli homonym (v tomto případě vokálně auditivních homonym). [1]

Psaní textových zpráv je také omezeno rozsahem. Obvykle 160 znaků na zprávu, který nutí pisatele zpráv ke stručnosti a vede ke zkracování zpráv či slov. Což by teoreticky mohlo vést v budoucnosti ke zkracování vět i v běžné komunikaci. [1]

Mobilní telefon a emoce

Mobil umožňuje redukování úzkosti a sociální nejistoty. Dokladem mohou být příklady z každodenní praxe. Například když jsou lidé nuceni někde čekat (ve frontě v obchodě, v čekárně u lékaře atd.), uvolní úzkost krátkým telefonátem či odesláním SMS. Analogicky může mobil posloužit v situaci, kdy se jedinec cítí osamělý. Příkladem může být jedinec ve společnosti, kde nikoho nezná, na party s neznámými lidmi, v novém zaměstnání a jiné. V takovýchto situacích se lidé mohou cítit nejistě a napjatě. Kontakt po telefonu s blízkou osobou může negativní pocity odbourat. [1]

2.3 Školní věk

Pro tuto diplomovou práci je klíčový zejména školní věk odpovídající prvnímu stupni ZŠ. Proto se nyní zmiňuji více o této fázi. Některá specifika práce s žáky tohoto věku dále zkoumám v praktické části a s vybraným vzorkem žáků, kteří spadají do této obsáhlé fáze života, pracuji ve svém projektu.

Období školního věku rozděluje každý psycholog jiným způsobem. Marie Vágnerová ho dělí na tři dílčí fáze: raný školní věk, střední školní věk a starší školní věk. [9]

Raný školní věk trvá od nástupu do školy, tj. přibližně od 6 – 7 let do 8 až 9 let. Tato dílčí fáze je charakteristická změnou životní situace a různými vývojovými změnami, které se projevují především ve vztahu ke škole. [9]

Střední školní věk trvá od 8 – 9 let do 11 – 12 let. Tedy do doby, kdy dítě přechází na 2. stupeň základní školy a začíná dospívat. V průběhu této fáze dochází hlavně ke změnám sociálním, ale i biologickým. [9]

Starší školní věk navazuje na období středního školního věku a trvá do ukončení základní školy. Tedy přibližně do 15 let. Toto období bývá označováno jako pubescence. [9]

Jan Čáp a Jiří Mareš raný školní věk a střední školní věk souhrnně označují jako mladší školní věk. Mladší školní věk tedy zahrnuje období od 6 do 10 až 11 let

– kdy dítě je žákem prvního stupně základní školy. Vstup dítěte do školy je důležitý životní mezník, jímž nastává pronikavá změna v jeho způsobu života a sociálních vztazích. [10]

E. H. Erikson popisuje školní věk jako období rozvoje schopností nebo komplexu méněcennosti. Tvrdí, že školní věk je rozhodující pro získání zkušeností vlastní zdatnosti a kompetence. Rozhodující úlohou vychovatele je na jedné straně pomáhat dětem, aby se snažily osvojit si různé zručnosti jako předpoklad autonomie, na druhé straně, aby neztotožňovaly svoji identitu s vnějším výkonem a svou rolí v životě. Dítě musí vědět, že je milováno i tehdy, když ve škole nebo v jiných úlohách selže. Na druhé straně pro mladého člověka je důležité naučit se, že svou identitu nemůže rozvinout, jestliže nepřevzme úkoly pro všeobecné dobro, resp. jestliže se na tyto úkoly nepřipraví. Hodně závisí na tom, zda vychovatelé naučí mladistvé chápat sociální dimenzi života a životních úkolů. Jestliže práce nepřináší uspokojení, protože mladistvý nechápe její smysl, mohou se lehce vyvinout pocity neužitečnosti a méněcennosti, které mohou vývoj v další fázi vážně ohrozit. [11]

Pro moji diplomovou práci je tedy podstatné období od 6 – 7 let do 11 – 12 let. Marie Vágnerová toto období nazývá raným školním věkem a středním školním věkem.

Kdybychom se řídili rozdělením podle Jana Čápa a Jiřího Mareše, označíme ho mladším školním věkem.

2.3.1 Komunikace

Školní dítě dovede komunikovat různým způsobem, podle toho, zda je mezi dospělými nebo mezi dětmi, zda je ve škole nebo doma. Schopnost diferenciací komunikačního stylu vyplývá ze sociální zkušenosti, ale do značné míry souvisí i s rozvojem myšlení. Dítě na nižší mentální úrovni vývoje nedovede odlišit, pro kterou situaci je určitý způsob vhodný, a mnohdy ani více komunikačních variant nezvládá. [9]

V závislosti na celkovém vývoji i sociální zkušenosti se postupně stále více vyhraňuje specifický způsob komunikace dětské skupiny. V této komunikaci je typická převaha slangu, značná obliba citoslovcí, určitá zjednodušení projevu, velká hlučnost a zdůraznění neverbálních komunikačních projevů. Dítě si uvědomuje, že takto lze komunikovat jenom s vrstevníky. Tato diferenciací komunikačního stylu je posilována tlakem dětské skupiny i reakcemi dospělých. Ty vyžadují určitý komunikační standard (zdvořilost, přesné vyjádření, užívání celých vět atd.) [9]

Komunikace žáka s učitelem má přesně stanovená pravidla, která určují jak její formální podobu (tj. kdy dítě smí a nesmí mluvit), tak i obsah (co smí a má říkat a naopak, co říkat nemá). Jednou z variant komunikace je i zkoušení, kdy se učitel ptá a klasifikuje odpovědi žáka podle jejich správnosti či nesprávnosti. Tedy i podle jejich formálního projevu. Tato pravidla musí dítě respektovat a je za to také hodnoceno. [9]

Oba uvedené způsoby komunikace představují významnou sociální zkušenost, která rozvíjí různé kompetence, užitečné i v budoucnosti. [9]

2.4 Systém kurikulárních dokumentů

Kurikulární dokumenty jsou vytvářeny na dvou úrovních – státní a školní.

Státní úroveň v systému kurikulárních dokumentů představují Národní program rozvoje vzdělávání (tzv. Bílá kniha) a RVP. [13]

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice vznikl na základě usnesení vlády České republiky č. 277 ze dne 7. dubna 1999. Ta v něm schválila hlavní cíle vzdělávací politiky. Cíle se staly východiskem „Koncepce vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v České republice“. Tato koncepce byla zveřejněna Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy dne 13. května 1999. Tím se Ministerstvo školství přihlásilo k zásadě, že rozvoj školství a všech dalších vzdělávacích institucí a aktivit podílejících se na utváření národní vzdělanosti, se má v budoucnu vyvozovat z obecně přijatého rámce vzdělávací politiky a jasně vymezených střednědobých a dlouhodobých záměrů, které mají být veřejně vyhlášeny v podobě závazného vládního dokumentu. tzv. „Bílé knihy“. [12]

Česká Bílá kniha je pojata jako systémový projekt, formulující myšlenková východiska, obecné záměry a rozvojové programy, které mají být směrodatné pro vývoj vzdělávací soustavy ve střednědobém horizontu. Po zapracování připomínek od příslušných orgánů byla konečná podoba Národního programu rozvoje vzdělání projednána a schválena na zasedání vlády České republiky dne 7. února 2001. [12]

Základní vzdělávání

Základní vzdělávání je v současnosti jedinou vzdělávací etapou, které se povinně účastní každé dítě v ČR a která vytváří základ pro celoživotní učení populace. [12]

První stupeň základního vzdělávání

Toto období je pro každého žáka velice důležité. Dítě musí přejít z volnějšího režimu do systému povinného vzdělávání. Tento vstup patří k nejnáročnějším, s nimiž se musí člověk během svého života vyrovnávat. Proto by měl 1. stupeň základního vzdělávání více než dosud respektovat přirozené potřeby žáků, individuální úroveň jejich zrání a učení a k tomuto přizpůsobovat učební program. [12]

Základem nové kvality 1. stupně základního vzdělávání je poznávání individuálních potřeb a možností každého žáka a jejich respektování. Smyslem je také snížit velký počet odkladů zahájení povinné školní docházky, nepříznivé dopady počátečních neúspěchů na vztah ke škole či učitelům. Cílem je vytvoření předpokladů pro celoživotní učení. Zásadní význam má i podchycení specifických

zájmů, schopností či nadání žáků. Soustavnou podporou každého jedince je třeba postupně vyčleňování talentovaných žáků do výběrových tříd pro celou dobu výuky, minimalizovat trvalé vyčleňování žáků se sociálními, zdravotními a učebními problémy. Žáci by měli být vedeni k vzájemnému hodnocení a sebehodnocení. [12]

Školní úroveň představují školní vzdělávací programy (ŠVP), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách. [13]

2.5 Rámcový vzdělávací program

Rámcový vzdělávací program základního školství (RVP ZV) vymezuje charakter a obsah vzdělávání. Nahradil doposud známé osnovy, avšak podstatně se od nich liší. Vychází z nové strategie vzdělávání, která zdůrazňuje klíčové kompetence, jejich provázanost se vzdělávacím obsahem a uplatnění získaných vědomostí a dovedností v praktickém životě. Reaguje na zastaralé principy a metody, které byly ve školství doposud hojně využívány. [13]

RVP ZV navazuje svým pojetím na RVP PV a je východiskem pro rámcový vzdělávací program pro střední školy. RVP ZV specifikuje úroveň klíčových kompetencí, kterých by měli žáci dosáhnout na konci základního vzdělávání. Vymezuje vzdělávací obsah, kterým jsou očekávané výstupy a učivo. [13]

Tendencemi ve vzdělávání, které navozuje a podporuje RVP PV je mimo jiných zohledňovat při dosahování cílů základního vzdělávání potřeby a možnosti žáků. Prosadit změny v hodnocení žáků směrem k průběžné diagnostice, individuálnímu hodnocení jejich výkonů a širšímu využívání slovního hodnocení. [13]

2.5.1 Charakteristika základního vzdělávání

Základní vzdělávání, kterým se dosahuje stupně základního vzdělání, se realizuje oborem vzdělávání základní škola. V souladu se školským zákonem je pro realizaci základního vzdělávání vydán Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. [13]

2.5.2 Povinnost školní docházky

Základní vzdělávání je spojeno s povinností školní docházky. Plnění povinnosti školní docházky se řídí § 36 až § 43 školského zákona. [13]

2.5.3 Organizace základního vzdělávání

Organizaci základního vzdělávání včetně možnosti zřízení přípravných tříd základní školy upravuje § 46 a § 47 školského zákona. Průběh základního vzdělávání se řídí § 49 a § 50 školského zákona. Podrobnosti o organizaci a průběhu základního vzdělávání stanoví Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen ministerstvo) ve vyhlášce č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky a ve vyhlášce č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. [13]

2.5.4 Hodnocení výsledků vzdělávání

Hodnocení výsledků vzdělávání žáků se řídí § 51 až § 53 školského zákona. Podrobnosti o hodnocení výsledků žáků a jeho náležitostech stanoví ministerstvo prováděcím právním předpisem. [13]

2.5.5 Získání stupně vzdělání a ukončení základního vzdělávání

Získání stupně vzdělání se řídí § 45 školského zákona a ukončení základního vzdělávání § 54 a § 55 školského zákona. [13]

2.5.6 Pojetí základního vzdělávání

Základní vzdělávání navazuje na předškolní vzdělávání a na výchovu v rodině. Je jedinou etapou vzdělávání, kterou povinně absolvuje celá populace žáků ve dvou obsahově, organizačně a didakticky navazujících stupních. [13]

Základní vzdělávání na 1. stupni usnadňuje svým pojetím přechod žáků z předškolního vzdělávání a rodinné péče do povinného, pravidelného a systematického vzdělávání. Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka (včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami). Vzdělávání svým činnostním a praktickým charakterem a uplatněním odpovídajících metod motivuje žáky k dalšímu učení, vede je k učební aktivitě a k poznání, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodnou cestu řešení problémů. [13]

2.5.7 Cíle základního vzdělávání

Základní vzdělávání má žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet klíčové kompetence a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání. V základním vzdělávání se proto usiluje o naplňování těchto cílů:

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti

- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci [13]

K mé diplomové práci se vztahují tyto cíle základního vzdělávání:

- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých

Podle mého názoru byly cíle základního vzdělávání uplatňovány již dříve. Nyní se však o těchto cílech hovoří, jako o něčem novém, reformním.

2.5.8 Klíčové kompetence

Klíčové kompetence představují souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj a uplatnění každého člena společnosti. Jejich výběr a pojetí vychází z hodnot obecně přijímaných ve společnosti a z obecně sdílených představ o tom, které kompetence jedince přispívají k jeho vzdělávání, spokojenému a úspěšnému životu a k posilování funkcí občanské společnosti. [13]

Smyslem a cílem vzdělávání je vybavit všechny žáky souborem klíčových kompetencí na úrovni, která je pro ně dosažitelná, a připravit je tak na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti. Osvojování klíčových kompetencí je proces dlouhodobý a složitý, který má svůj počátek v předškolním vzdělávání, pokračuje v základním a středním vzdělávání a postupně se dotváří v dalším průběhu života. Úroveň klíčových kompetencí, které žáci dosáhnou na konci základního vzdělávání, nelze ještě považovat za ukončenou, ale získané klíčové kompetence tvoří neopomenutelný základ žáka pro celoživotní učení, vstup do života a do pracovního procesu. [13]

Klíčové kompetence nestojí vedle sebe izolovaně, různými způsoby se prolínají, jsou multifunkční, mají nad předmětovou podobu a lze je získat vždy jen jako výsledek celkového procesu vzdělávání. Proto k jejich utváření a rozvíjení musí směřovat a přispívat veškerý vzdělávací obsah i aktivity a činnosti, které ve škole probíhají. [13]

Ve vzdělávacím obsahu RVP ZV je učivo chápáno jako prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí. [13]

V etapě základního vzdělávání jsou za klíčové považovány: kompetence k učení; kompetence k řešení problémů; kompetence komunikativní; kompetence sociální a personální; kompetence občanské; kompetence pracovní. [13]

Jelikož se praktická část opírá o kompetence komunikativní a kompetence sociální a personální, jsou níže podrobněji rozbírány.

Kompetence komunikativní

Na konci základního vzdělávání žák:

- formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném i ústním projevu
- naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje do diskuse, obhájí svůj názor a vhodně argumentuje
- rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků, přemýšlí o nich, reaguje na ně a tvořivě je využívá ke svému rozvoji a k aktivnímu zapojení se do společenského dění
- využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

- využívá získané komunikační dovednosti k vytváření vztahů potřebných k plnohodnotnému soužití a kvalitní spolupráci s ostatními lidmi [13]

Pro téma diplomové práce – Děti a mobilní telefony, a pro praktickou část jsou konkrétně důležité tyto kompetence komunikační.

- žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu, vyjadřuje se výstižně, souvisle a kultivovaně v písemném projevu

- žák využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

Kompetence sociální a personální

Na konci základního vzdělávání žák:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce

- podílí se na utváření příjemné atmosféry v týmu, na základě ohleduplnosti a úcty při jednání s druhými lidmi přispívá k upevňování dobrých mezilidských vztahů, v případě potřeby poskytne pomoc nebo o ni požádá

- přispívá k diskusi v malé skupině i k debatě celé třídy, chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu, oceňuje zkušenosti druhých lidí, respektuje různá hlediska a čerpá poučení z toho, co si druzí lidé myslí, říkají a dělají

- vytváří si pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj; ovládá a řídí svoje jednání a chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení a sebeúcty [13]

Z kompetencí sociálních a personálních je klíčová pro téma diplomové práce a pro praktickou část tato kompetence:

- účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, na základě poznání nebo přijetí nové role v pracovní činnosti pozitivně ovlivňuje kvalitu společné práce

2.5.9 Vzdělávací oblasti

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v RVP ZV orientačně rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí. Jednotlivé vzdělávací oblasti jsou tvořeny jedním *vzdělávacím oborem* nebo více obsahově blízkými *vzdělávacími obory*:

- Jazyk a jazyková komunikace (*Český jazyk a literatura, Cizí jazyk*)
- Matematika a její aplikace (*Matematika a její aplikace*)
- Informační a komunikační technologie (*Informační a komunikační technologie*)
- Člověk a jeho svět (*Člověk a jeho svět*)
- Člověk a společnost (*Dějepis, Výchova k občanství*)

- Člověk a příroda (*Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis*)
- Umění a kultura (*Hudební výchova, Výtvarná výchova*)
- Člověk a zdraví (*Výchova ke zdraví, Tělesná výchova*)
- Člověk a svět práce (*Člověk a svět práce*) [13]

2.5.10 Průřezová témata

Průřezová témata reprezentují v RVP okruhy aktuálních problémů současného světa a stávají se významnou a nedílnou součástí základního vzdělávání. Jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot. [13]

Všechna průřezová témata mají jednotné zpracování. Obsahují charakteristiku průřezového tématu, v níž je zdůrazněn význam a postavení průřezového tématu v základním vzdělávání. Dále je vyjádřen vztah ke vzdělávacím oblastem a přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka jak v oblasti vědomostí, dovedností a schopností, tak v oblasti postojů a hodnot. Obsah průřezových témat doporučený pro základní vzdělávání je rozpracován do tematických okruhů (v textu tučným písmem).

Každý tematický okruh obsahuje nabídku témat (činností, námětů). Výběr témat a způsob jejich zpracování v učebních osnovách je v kompetenci školy. [13]

Tematické okruhy průřezových témat procházejí napříč vzdělávacími oblastmi a umožňují propojení vzdělávacích obsahů oborů. Tím přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Žáci dostávají možnost utvářet si integrovaný pohled na danou problematiku a uplatňovat širší spektrum dovedností. [13]

Průřezová témata tvoří povinnou součást základního vzdělávání. Škola musí do vzdělávání na 1. stupni i na 2. stupni zařadit všechna průřezová témata uvedená v RVP. Všechna průřezová témata však nemusí být zastoupena v každém ročníku. V průběhu základního vzdělávání je povinností školy nabídnout žákům postupně všechny tematické okruhy jednotlivých průřezových témat, jejich rozsah a způsob realizace stanovuje ŠVP. Průřezová témata je možné využít jako integrativní součást vzdělávacího obsahu vyučovacího předmětu nebo v podobě samostatných předmětů, projektů, seminářů, kurzů apod. [13]

Podmínkou účinnosti průřezových témat je jejich propojenost se vzdělávacím obsahem konkrétních vyučovacích předmětů a s obsahem dalších činností žáků realizovaných ve škole i mimo školu. [13]

V etapě základního vzdělávání jsou vymezena tato průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova
- Výchova demokratického občana
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech
- Multikulturní výchova
- Environmentální výchova
- Mediální výchova[13]

Mediální výchova

Jelikož toto téma přímo souvisí s tématem diplomové práce, dokládám podrobný popis tohoto průřezového tématu. Domnívám se, že toto průřezové téma je velice důležité, protože kooperuje s reálným životem, ale je i klíčem ke komunikaci s ostatními, k všeobecnému přehledu a vůbec orientování se ve světě.

Charakteristika průřezového tématu

Průřezové téma Mediální výchova v základním vzdělávání nabízí elementární poznatky a dovednosti týkající se mediální komunikace a práce s médii. Média a

komunikace představují velmi významný zdroj zkušeností, prožitků a poznatků pro stále větší okruh příjemců. Pro uplatnění jednotlivce ve společnosti je důležité umět zpracovat, vyhodnotit a využít podněty, které přicházejí z okolního světa, což vyžaduje stále větší schopnost zpracovat, vyhodnotit a využít podněty přicházející z médií. Média se stávají důležitým socializačním faktorem, mají výrazný vliv na chování jedince a společnosti, na utváření životního stylu a na kvalitu života vůbec. Přitom sdělení, jež jsou médiu nabízena, mají nestejnorodý charakter, vyznačují se svébytným vztahem k přírodní i sociální realitě a jsou vytvářeny s různými (namnoze nepřiznanými, a tedy potenciálně manipulativními) záměry. Správné vyhodnocení těchto sdělení z hlediska záměru jejich vzniku (informovat, přesvědčit, manipulovat, pobavit) a z hlediska jejich vztahu k realitě (věcná správnost, logická argumentační stavba, hodnotová platnost) vyžaduje značnou průpravu. [13]

Mediální výchova má vybavit žáka základní úrovni mediální gramotnosti. Ta zahrnuje jednak osvojení si některých základních poznatků o fungování a společenské roli současných médií (o jejich historii, struktuře fungování), jednak získání dovedností podporujících poučené, aktivní a nezávislé zapojení jednotlivce do mediální komunikace. Především se jedná o schopnost analyzovat nabízená sdělení, posoudit jejich věrohodnost a vyhodnotit jejich komunikační záměr, popřípadě je asociovat s jinými sděleními. Dále pak orientaci v mediovaných obsazích a schopnost volby odpovídajícího média jako prostředku pro naplnění nejrůznějších potřeb – od získávání informací přes vzdělávání až po naplnění volného času. [13]

Mediální výchova má blízkou vazbu na vzdělávací oblast Člověk a společnost, zejména tím, že média, jako sociální instituce, se podílejí na utváření podob a hodnot moderní doby, umožňují hledat paralely mezi minulými a současnými událostmi a porovnávat jevy a procesy v evropském i celosvětovém měřítku. Mediální výchova je zaměřena na systematické vytváření kritického odstupu od mediovaných sdělení a na schopnost interpretovat mediální sdělení z hlediska jeho informační kvality (zpravodajství z hlediska významu a věrohodnosti zprávy a události, reklamu z hlediska účelnosti nabízených informací apod.). Propojení se vzdělávací oblastí Jazyk a jazyková komunikace se týká zejména vnímání mluveného i psaného projevu, jeho stavby, nejrůznějších typů obsahů a uplatňování odpovídající škály výrazových prostředků. Osvojení základních pravidel veřejné komunikace, dialogu a argumentace. V rámci vzdělávací oblasti Informační a

komunikační technologie se pak jedná o využívání tištěných i digitálních dokumentů jako zdroje informací. Pozornost se obrací k věcné správnosti a přesnosti sdělení, a to jak kritickou analýzou existujících textů, tak vlastní produkcí a utváření návyku ověřovat si co nejdůkladněji veškeré údaje. Vztah ke vzdělávací oblasti Umění a kultura je založen na vnímání specifické „řeči“ znakových kódů, jež média užívají, a jejich kombinací, a to nejen přirozeného jazyka, ale i obrazu a zvuku. Přispívá ke schopnosti vnímat, interpretovat a kriticky hodnotit artefakty umělecké i běžné mediální produkce. [13]

Přínos průřezového tématu k rozvoji osobnosti žáka

V oblasti vědomostí, dovedností a schopností průřezové téma:

- přispívá ke schopnosti úspěšně a samostatně se zapojit do mediální komunikace
- umožňuje rozvíjet schopnost analytického přístupu k mediálním obsahům a kritického odstupu od nich
- učí využívat potenciál médií jako zdroje informací, kvalitní zábavy i naplnění volného času
- umožňuje pochopení cílů a strategií vybraných mediálních obsahů

- vede k osvojení si základních principů vzniku významných mediálních obsahů (zvl. zpravodajských)
- umožňuje získat představy o roli médií v klíčových společenských situacích a v demokratické společnosti vůbec (včetně právního kontextu)
- vytváří představu o roli médií v každodenním životě v regionu (v lokalitě)
- vede k rozeznávání platnosti a významu argumentů ve veřejné komunikaci
- rozvíjí komunikační schopnost, zvláště při veřejném vystupování a stylizaci psaného a mluveného textu
- přispívá k využívání vlastních schopností v týmové práci i v redakčním kolektivu
- přispívá ke schopnosti přizpůsobit vlastní činnost potřebám a cílům týmu [13]

V oblasti postojů a hodnot průřezové téma:

- rozvíjí citlivost vůči stereotypům v obsahu médií i způsobu zpracování mediálních sdělení
- vede k uvědomování si hodnoty vlastního života (zvláště volného času) a odpovědnosti za jeho naplnění
- rozvíjí citlivost vůči předsudkům a zjednodušujícím soudům o společnosti (zejména o menšinách) i jednotlivci
- napomáhá k uvědomění si možnosti svobodného vyjádření vlastních postojů a odpovědnosti za způsob jeho formulování a prezentace [13]

2.6 Školní vzdělávací program

Každá škola musí na základně RVP vypracovat svůj vlastní školní vzdělávací program (ŠVP), který bude vhodný pro její specifické podmínky. Byly vybrány pilotní školy, které pokusně ŠVP ověřovaly. Je jasné, že pro Základní školy vytvořit ŠVP nebyl snadný úkol.

Měla jsem možnost nahlédnout do ŠVP Základní školy v Pecce. Jejich ŠVP vstoupil v platnost dne 1. 9. 2007. Velice se mi líbí jejich motivační podtitul „Ač jsme z Pecky, nejsme pecky“. [14]

Tato Základní škola je spádovou oblastí obce Pecka a okolí. Ve třídách jsou menší počty žáků, což umožňuje ideální integraci žáků se speciálními vzdělávacími

potřebami, možnost práce s žáky mimořádně nadanými a zároveň plně individuální přístup k práci s ostatními žáky.

Na úvod je důležité zmínit, že při zavedení ŠVP na jednotlivé základní školy nemůžeme očekávat velké změny ze dne na den. Jedná se o dlouhodobý proces, který s sebou nese nelehkou cestu. Tato úvaha mi byla potvrzena i současnou paní ředitelkou na Základní škole v Pecce. Obě paní učitelky, které vyučují podle ŠVP na 1. stupni ZŠ shodně tvrdí, že zatím nemohou posoudit, zda jejich moderní postupy vedou ke správnému cíli.

Já se domnívám, že spousta učitelů ještě nerozumí přesně smyslu RVP. Když jsem se vyptávala několika vyučujících na 1. stupni ZŠ, bylo mi často shodně odpovězeno, že byli o RVP informováni pozdě. To se však projevilo při vytváření ŠVP.

Podle mého názoru ani rodiče často netuší, co RVP znamená a jestli to pro ně a jejich děti bude znamenat nějaké změny. Rodiče často nevědí, co si o tom všem mají myslet. Není se čemu divit. Z některých stran medií slyší různé nevýhody, které „prý“ obnáší zavedená reforma. Z jiných stran propagovaných médii poslouchají chválu, kdy je RVP „prý“ spásou českého školství.

Z těchto důvodů si myslím, že se zatím o nějakých výsledcích RVP nedá hovořit.

2.7 Projektové vyučování

Projektové vyučování je v této době hojně používáno, protože patří k těm nejefektivnějším vyučovacím metodám. Definice tohoto pojmu se neustále vyvíjí a upřesňuje. Definice a dělení se liší různými pohledy autorů.

Jednu z nejstarších definic uvádí O. Chlup v Pedagogické encyklopedii z roku 1939. Zde předkládám její upravenou verzi.

„Projektová metoda organizuje učebnou látku jako řadu projektů neboli učebních celků, jež by upoutaly žáka svým konkrétním cílem. Žáci pracující na

provedení projektu získávají určité vědomosti a dovednosti, jež jsou pak vlastním účelem učení. Projekt sám se stává jen prostředkem k tomuto účelu. Každý projekt staví žáka před řadu otázek neboli problémů, soustřeďujících se k téže jednotící idey. Projekt přetvořuje život školní.“ [16]

V Pedagogickém slovníku J. Průchy z roku 2001 se můžeme dočíst o tomto podání definice.

„Projektová metoda je vyučovací metoda, v níž jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých projektů a získávají zkušenosti praktickou činností a experimentováním. Je odvozena z pragmatické pedagogiky a principu instrumentalismu, rozvíjené J. Deweyem, W. Kilpatrickem. Podporují motivaci žáků a kooperativní učení. Projekty mohou mít formu integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného či slovesného produktu.“ [17]

2.7.1 Co je projekt?

Výchovně vzdělávací projekt je integrované vyučování, které staví před žáky jeden či více konkrétních, smysluplných a reálných úkolů. Ke splnění tohoto úkolu potřebují vyhledat mnoho nových informací, zpracovat a použít dosavadních poznatků z různých vyučovacích předmětů, navázat spolupráci, umět organizovat svou práci v čase i prostoru, zvolit jiné řešení v případě chyby, formulovat vlastní názor, diskutovat, spolupracovat atd. [18]

Kromě osnovami předepsaného učiva mají žáci možnost poznat více i sami sebe, své možnosti, schopnosti, svou cenu. Jejich práce ve škole není samoučelná,

protože výsledky projektů mají konkrétní užitečnou podobu. Škola se stává součástí reálného života, nabízí žákům prožitek nových situací a životních rolí. [18]

Já se domnívám, že projektové vyučování je pro žáky velice zábavnou metodou. Klade však velké nároky na učitele. Učitel potřebuje větší čas na přípravu, projekt vyžaduje větší organizační schopnosti, globální znalosti, ochotu respektovat potřeby dítěte. Z těchto důvodů možná nebývá projektové vyučování využíváno příliš často.

2.7.2 Plánování projektů

Pro plánování projektu bývá nejdůležitější správný výběr tématu, které musí splňovat několik důležitých podmínek:

- významnost pro život a zájem dítěte
- možnost integrace různých oborů (vyučovacích předmětů)
- přiměřenost věku žáků a jejich možnostem
- přirozenost a pravdivost [18]

Velice důležitá je i formulace úkolu. Je pro motivaci a zájem dětí i pro smysluplnost projektu velice podstatná. Úkol by měl vždy být:

- konkrétní
- reálný
- zajímavý
- užitečný
- významný [18]

Dítě by vždy mělo vědět, proč danou práci dělá a mít silný pozitivní důvod se do takové práce pustit. Ideální je, když úkol, který řeší, vychází ze života a pak když se dítě obohaceno novými poznatky znovu do úkolu vrací. [18]

2.7.3 Pro koho je vhodná projektová výuka

Projektová výuka, která umožňuje práci ve skupinkách, je vhodná pro:

- a) Děti nadané

Mohou se podílet na přípravě projektu a při vlastní výuce mohou působit jako asistenci. Tyto děti se učí formulovat své myšlenky tak, aby jim i slabší žáci

porozuměli. Domnívám se však, že tento způsob není ve školách běžně používán, i když je jistě velice užitečný. [18]

b) Děti méně nadané

Mohou dokonale uplatnit své schopnosti. [18]

c) Děti pomaleji chápající

Vyučující má na ně více času, protože děti nadané a méně nadané zvládají výuku víceméně samostatně. [18]

d) Vyučující

U dětí vládne báječná nálada, vše se daří. Všichni tvoří úměrně svým schopnostem. Nikdo není stresován. Vyučující má více času na pedagogickou práci. [18]

2.7.4 Dělení projektu podle hledisek

Projekty lze dělit podle různých hledisek:

1. Podle účelu:

- se snahou vtělit myšlenku do vnější formy, zkonstruovat určitou skutečnost (konstruktivní)

- cílící k estetické zkušenosti (problémové)
  - usilující rozřešit problém (hodnotící)
  - vedoucí k získání dovednosti (drilové)
2. Podle navrhovatele:
- spontánní
  - uměle připravené
  - mezityp
3. Podle místa konání: (oba typy na sebe vzájemně navazují)
- školní
  - domácí
4. Podle času (rozsáhlosti):
- krátké
  - dlouhé
5. Podle počtu řešitelů:
- individuální
  - kolektivní (skupinové, třídní, celoškolní) [19]

3 Praktická část

3.1 Cíl výzkumu, stanovení hypotéz a technik šetření

Z kdysi drahého a exkluzivního vynálezu se stal běžný předmět, který vlastní a užívá dnes už převážná většina dospělých i dětí. Tímto vynálezem je mobilní telefon. Jak berou tuto praktickou věc děti? Je pro ně nepostradatelná? K čemu využívají mobilní telefon nejvíce? Je nějaký rozdíl mezi existencí mobilních telefonů

u dětí na městské základní škole a venkovské? Vyskytují se i jiné rozdíly mezi těmito dětmi?

Cílem diplomové práce bylo analyzovat rozšíření mobilních telefonů v různých věkových obdobích u žáků prvního stupně základních škol.

Dílčí cíle:

1. Zařazení mobilního telefonu do výuky formou projektového vyučování.
2. Analýza možných sociálních dopadů na žáky prvního stupně základních škol.
3. Vystihnutí základních rozdílů při užívání mobilních telefonů mezi městskými dětmi a venkovskými.

Výzkum byl prováděn na dvou základních školách venkovských a na třech městských. Venkovskými školami byly Základní škola Pecka a Základní škola v Čechovicích. Městskými školami byly 1. Základní škola v Nové Pace, 2. Základní škola v Nové Pace a Základní škola v Děčíně.

Technikami šetření byly dotazník a pozorování.

Dotazníky byly vyplňovány hlavně žáky 2. – 5. tříd. V první třídě nebyly rozdávány dotazníky, ale bylo použito formy ankety. Anketa byla pro žáky 1. třídy srozumitelná a velice zábavná. Nebyla však zahrnuta do celkového vyhodnocení. Jednalo se o zkušenost s anketou a pokus, zda budou otázky i pro malé děti srozumitelnými.

Dotazníky vyplňovali žáci vždy na začátku vyučovací hodiny. Byly konstruovány tak, aby nezabraly žákům více než 10 – 15 minut a tedy nebyl narušen chod běžného vyučování.

Před zahájením výzkumu byly stanoveny následující hypotézy:

H1: Žáci z venkovských škol používají mobilní telefon spíše na volání a domluvu s rodiči. Naproti tomu žáci z městských škol využívají mobilního telefonu více k hraní her a poslouchání hudby.

H2: Žáci z venkovských škol utratí prostřednictvím mobilního telefonu méně peněz. Děti z městských škol potřebují pro své mobilní telefony větší kredity, paušály.

H3: Děti bez rozdílu výskytu jejich škol se domnívají, že je důležité, co umí jejich mobilní telefon.

Ke zpracování dotazníku byly použity grafy.

Diplomová práce byla zpracována pomocí kvantitativní analýzy.

3.2 Charakteristika výzkumné skupiny

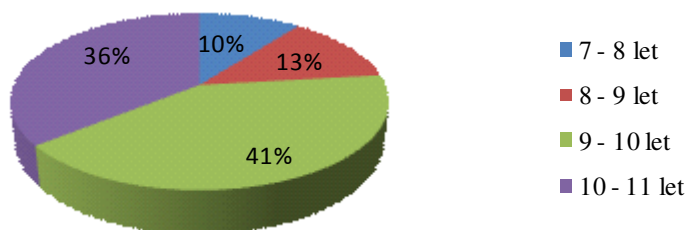
Celkový počet respondentů byl 192. Na venkovských základních školách bylo dotazováno 58 žáků. Na městských základních školách byl dotazník rozdán celkově 134 žákům prvního stupně. Jelikož žáci vyplňovali dotazníky vždy na začátku vyučovací hodiny, byla zaručena 100 % návratnost dotazníků, a tudíž nevznikaly žádné problémy. Všechny dotazníky byly vyplněny správně.

Tabulka č.1 *Rozdělení respondentů podle věku a typu školy*

Školy	Věk v letech				Celkový počet respondentů	Zastoupení respondentů ve věkových kategoriích v %			
	7 – 8	8 - 9	9 - 10	10 - 11		7 - 8	8 - 9	9 - 10	10 - 11
Městské	14	17	55	48	134	10	13	41	36
Vesnické	15	28	10	5	58	26	48	17	9

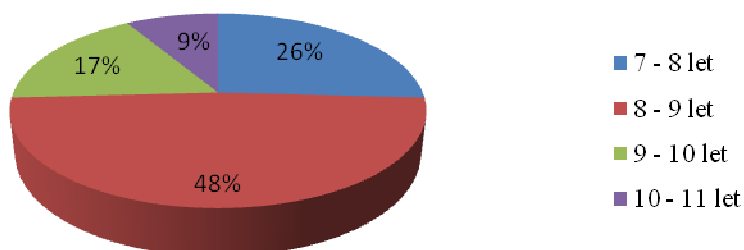
Graf č. 1 *Procentuální zastoupení věkových skupin v městských školách*

Městské školy

Graf č. 2 *Procentuální zastoupení věkových skupin ve venkovských školách*

Venkovské školy

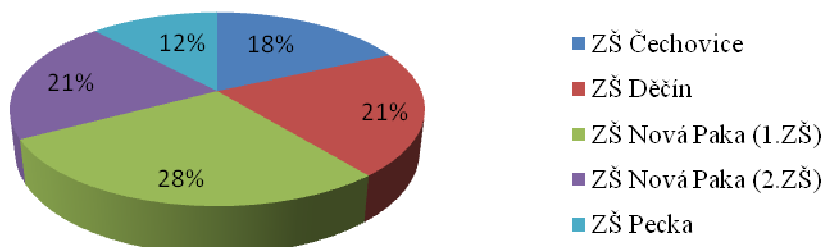

Tabulka č. 2 *Základní školy, které se účastnily výzkumu*

Umístění základní školy	Typ školy	Celkový počet respondentů
Pecka	venkovská	23
Čechovice	venkovská	35
Děčín	městská	40
Nová Paka (1.ZŠ)	městská	54

Nová Paka (2.ZŠ)	městská	40
------------------	---------	----

Graf č. 3 *Procentuální podíl jednotlivých škol na výzkumu*

Termín realizace výzkumu byl směřován na období po Vánočních prázdninách. Důvodem byla domněnka, že několik dětí mohlo ještě dostat mobilní telefon jako vánoční dárek. Tato domněnka byla na základě rozhovoru s učiteli potvrzena.

3.3 Sestavení dotazníku

Dotazník byl sestaven na základě cílů, které byly pro tento výzkum stanoveny. Nejprve byly zkonstruovány základní otázky, které byly voleny dle problematiky mobilních telefonů. Po konzultaci s vedoucím práce byly tyto základní otázky rozšířeny a tím byla problematika mobilních telefonů více prohloubena. Již zmíněné základní otázky byly rozšířeny na 12 otázek.

Pro ověření správnosti pochopení otázek výzkumu byl proveden předvýzkum. Tímto předvýzkumem prošlo celkem 11 žáků z prvního stupně základní školy a to 6 žáků z Nové Paky, 3 žáci z Pecky a později ještě 2 žáci z Jičína. Výsledky předvýzkumu byly dobré. Bylo zjištěno, že všechny otázky kromě otázky číslo 11 byly pochopeny správně. Proto byla formulace této otázky poopravena. Poopravená verze dotazníku byla ještě rozdána 2 žákům prvního stupně z Jičína. Bylo zjištěno, že vyplnění dotazníku by nemělo dělat již nikomu problémy.

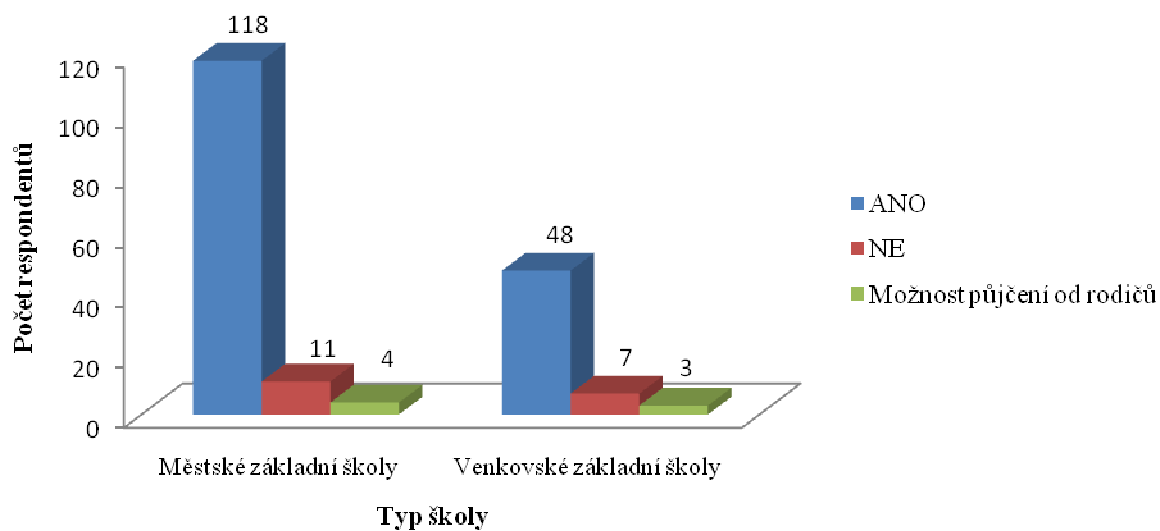
3.4 Analýza výsledků dotazníkového šetření

V následující kapitole budou detailně rozebírány otázky dotazníku podle odpovědí jednotlivých žáků. (**Příloha 2**)

Otázka č. 1: Máš mobilní telefon?

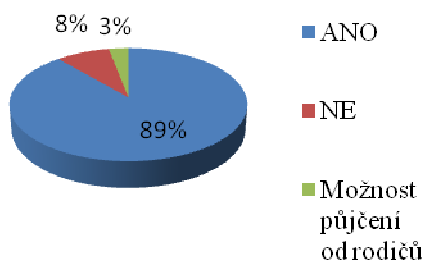
- a) Ano
- b) Ne
- c) Mohu si ho půjčit od rodičů.

Graf č. 4a *Vlastnění mobilního telefonu*

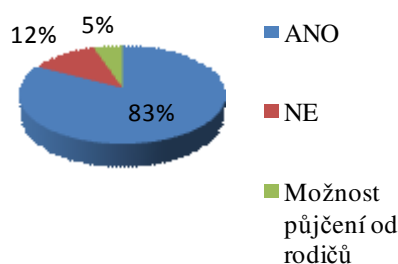

Graf č. 4b *Vlastnění mobilního telefonu vyjádřeno v procentech*

Městské školy

Venkovské školy

Z grafu je patrné, že 89% dotazovaných respondentů z městských škol vlastní mobilní telefon, pouhých 8% nemá svůj vlastní mobilní telefon a 3% dotazovaných dětí si ho může zapůjčit od rodičů.

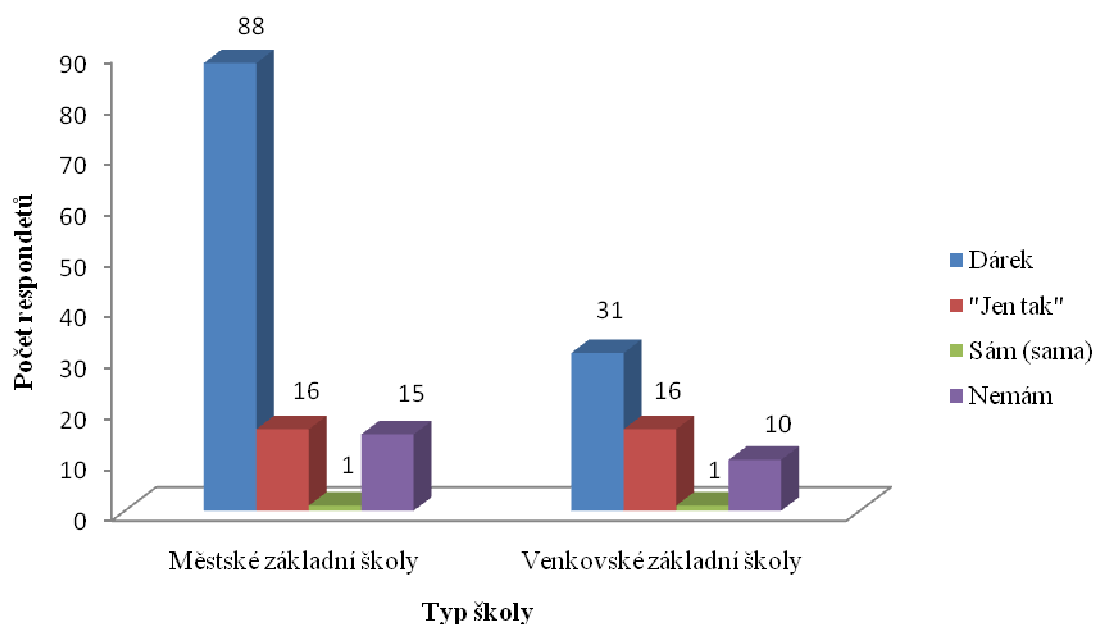
Překvapivé však bylo zjištění z venkovských škol. Totiž 83% žáků z prvního stupně venkovských škol vlastní mobilní telefon, 12% doposud nemá vlastní mobilní telefon a 5% dotazovaných žáků si ho může zapůjčit od rodičů.

Toto zjištění se liší od předpokládaných výsledků této otázky. Domněnkou byla výrazná nerovnováha mezi výskytem mobilních telefonů na venkovských a městských školách. Jak je však vidět z předcházejících grafů, mobilní telefon je již opravdu celkem běžnou záležitostí a to pro děti městské i venkovské.

Otázka č. 2: Jak jsi přišel(la) k mobilnímu telefonu?

- a) Dostal(a) jsem ho jako dárek k narozeninám, k svátku, k Vánocům.
- b) Koupili mi ho rodiče „jen tak“.
- c) Koupil(a) jsem si ho sám(sama).
- d) Nemám svůj mobilní telefon.

Graf č. 5 Jak přicházejí děti k mobilnímu telefonu

Z uvedeného grafu vyplývá, že ze sledovaného vzorku z městských škol dostávají děti nejčastěji mobilní telefon jako dárek.

Jako dárek nejčastěji dostávají děti mobilní telefon i na venkovských školách.

Samy si děti shodně v městských základních školách i na venkovských základních školách mobilní telefon téměř vůbec nekupují. Z grafu také vyplývá, že na venkovských i městských základních školách dostávají děti mobilní telefon z nějakého důvodu. Ať už k narozeninám, k svátku, k Vánocům, či z jiného důvodu.

Otázka č. 3: V kolika letech jsi dostal(a) svůj první mobilní telefon?

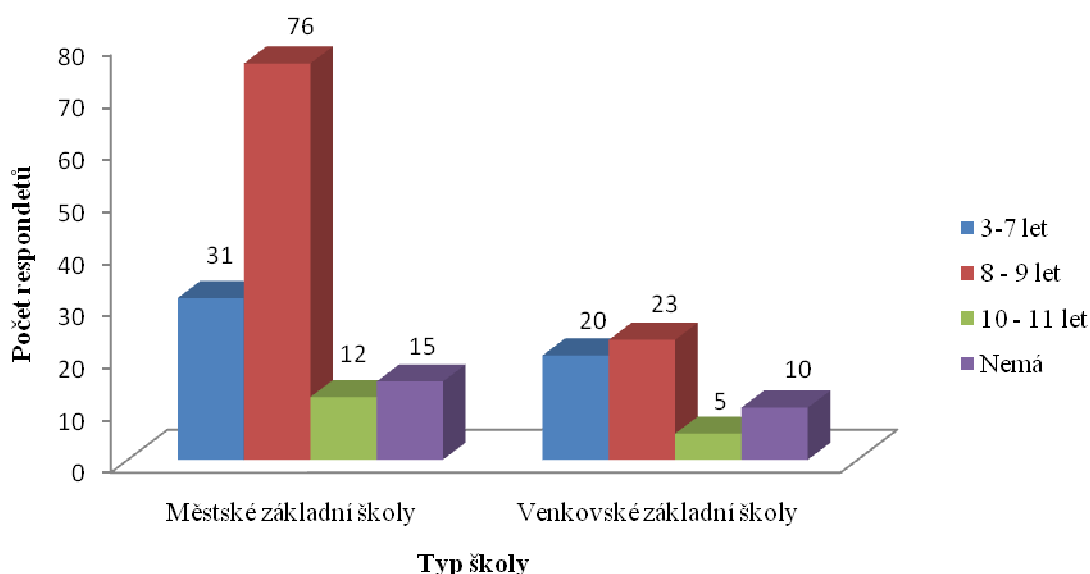
- a) 3 – 7
- b) 8 – 9
- c) 10 – 11
- d) Ještě nemám svůj mobilní telefon.

Odpověď na tuto otázku je snadná. Vedle této otázky existuje však nepřímo ještě jedna, která už tak jednoduchá není. Kdy je vhodná doba na koupi prvního mobilního telefonu? Dá se stanovit nějaká vhodná hranice, kdy je dobré pořídit svému dítěti mobilní telefon?

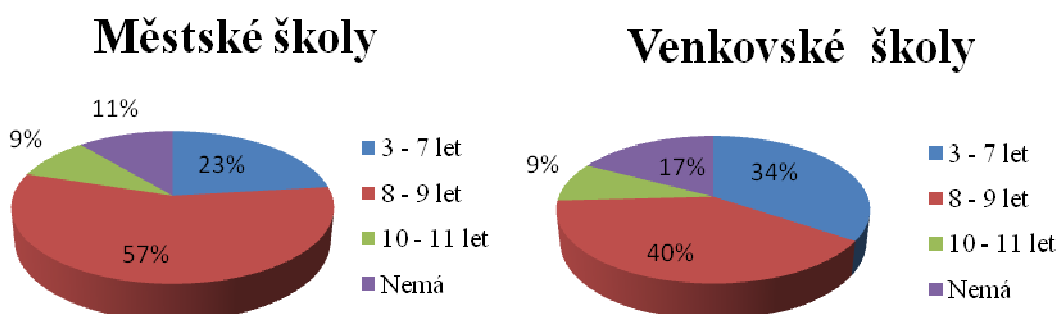
Při zamýšlení se nad touto otázkou jsem pročetla několik názorů z různých zdrojů. Ve většině případů se odpověď na tuto otázku nelišila. Žádná ideální hranice pro děti totiž neexistuje. Dětské psychologové tvrdí, že pro některé dítě může být brzy, když dostanou mobilní telefon v 9 letech, pro některé dítě to však může být pozdě. Takový všeobecný názor uvádí hranici 8 let věku dítěte. Jedná se totiž o dobu, kdy už dítě umí vesměs počítat a začíná si uvědomovat hodnotu peněz. [20]

Mobilní telefon by pro dítě rozhodně neměl být nutností, protože ho mají všichni. Děti by si měly umět uvědomit, proč skutečně potřebují mobilní telefon a k čemu ho budou využívat.

Graf č. 5a Jak přicházejí děti k mobilnímu telefonu

Graf č. 5b Jak přicházejí děti k mobilnímu telefonu

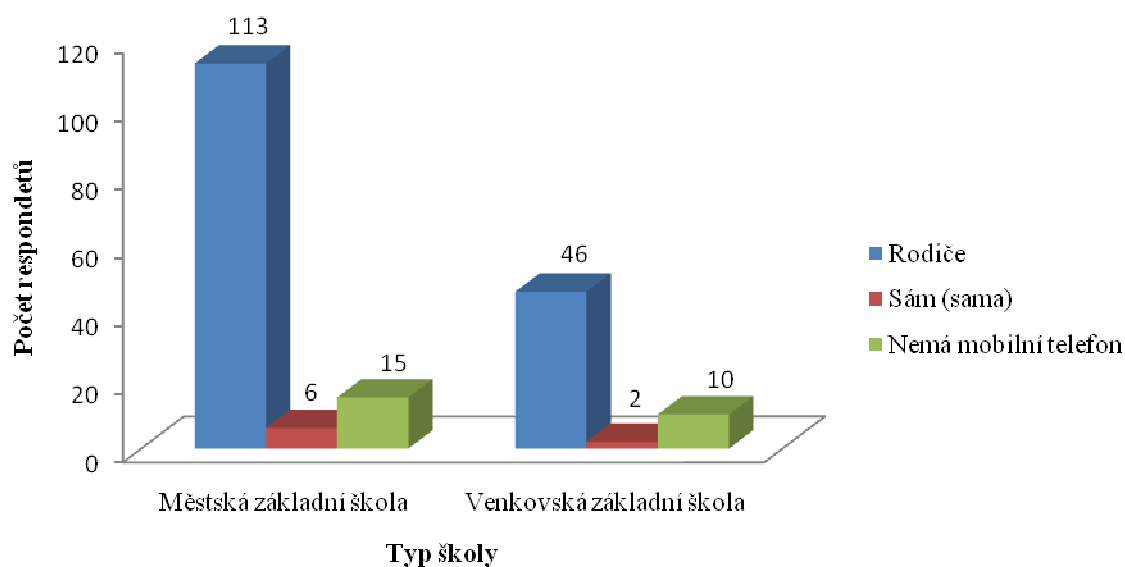
Analýzou grafu bylo zjištěno, že děti z městských i venkovských škol dostávají mobilní telefon nejčastěji v 8 – 9 letech. V dotazovaných městských základních školách se jedná o 57% žáků ve věku 8 – 9 let, na venkovských základních školách 40%. Při konfrontaci s výše zmíněným názorem zjišťujeme, že děti na našich školách dostávají mobilní telefon již v době, kdy by již uměly umět počítat a chápat hodnotu peněz.

Zajímavým zjištěním bylo, že 34% dětí z dotazovaných venkovských škol dostalo mobilní telefon již v období 3 – 7 let. Domněnkou je, že rodiče, jejichž děti dojíždějí do škol často i několik kilometrů, si rádi ověřují, zda jejich děti dojevy v pořádku na místo.

Otázka č. 4: Kdo platí kredit, paušál tvého mobilního telefonu?

- a) Rodiče.
- b) Platím si ho sám(sama).
- c) Nemám mobilní telefon, proto kredit, paušál nepotřebuju.

Graf č. 6 Kým je placen kredit, paušál mobilního telefonu dětí

Z grafu vyplývá, že dětem z městských i vesnických základních škol platí nejčastěji používání nejčastěji mobilního telefonu rodiče. Existuje sice několik výjimek dětí z městských i venkovských základních škol, které si platí kredit, paušál svého mobilního telefonu samy. Jak je vidět při pohledu na graf, je počet těchto respondentů malý.

Otázka č. 5: Kolik korun měsíčně tě stojí používání mobilního telefonu?

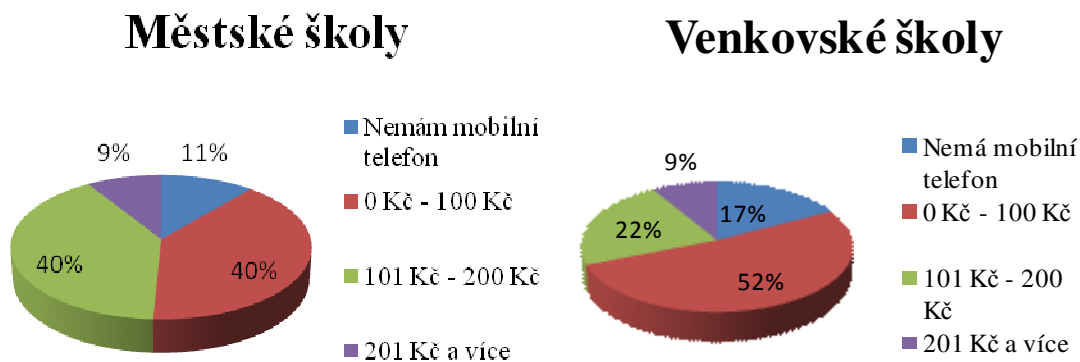
- a) Nemám mobilní telefon
- b) 0 Kč – 100 Kč
- c) 101 Kč – 200 Kč
- d) 201 Kč a více

Účelem této otázky bylo zjistit, kolik české děti stojí měsíční používání mobilního telefonu a zda je po této stránce nějaký rozdíl mezi městskými a venkovskými dětmi.

Pro tuto otázku byla v úvodu stanovena hypotéza:

Žáci z venkovských škol utratí prostřednictvím mobilního telefonu méně peněz. Děti z městských škol potřebují pro své mobilní telefony větší kredity, paušály.

Graf č. 7 *Peníze a mobilní telefon*

Ze vzorku městských základních škol bylo zjištěno, že 40% respondentů spotřebuje od 0 do 100 Korun měsíčně a shodných 40% dotazovaných žáků potřebuje pro svůj mobilní telefon od 101 do 200 Korun měsíčně. Pouhých 9% žáků odpovědělo, že používání mobilního telefonu je stojí 201 Korun měsíčně a více.

Naproti tomu z dotazovaných venkovských základních škol 52% žáků potřebují od 0 do 100 Korun měsíčně. Za používání mobilního telefonu 22% respondentů utratí od 101 do 200 Korun. 201 Korun a více utratí měsíčně 9% dotazovaných žáků.

Z tohoto zjištění vyplývá, že domněnka byla potvrzena. Děti z venkovských základních škol utratí za používání mobilního telefonu méně peněz, než děti z městských základních škol.

Otázka č.6: Záleží ti na tom, co umí mobilní telefon? (Např. hry, rádio, fotoaparát...)

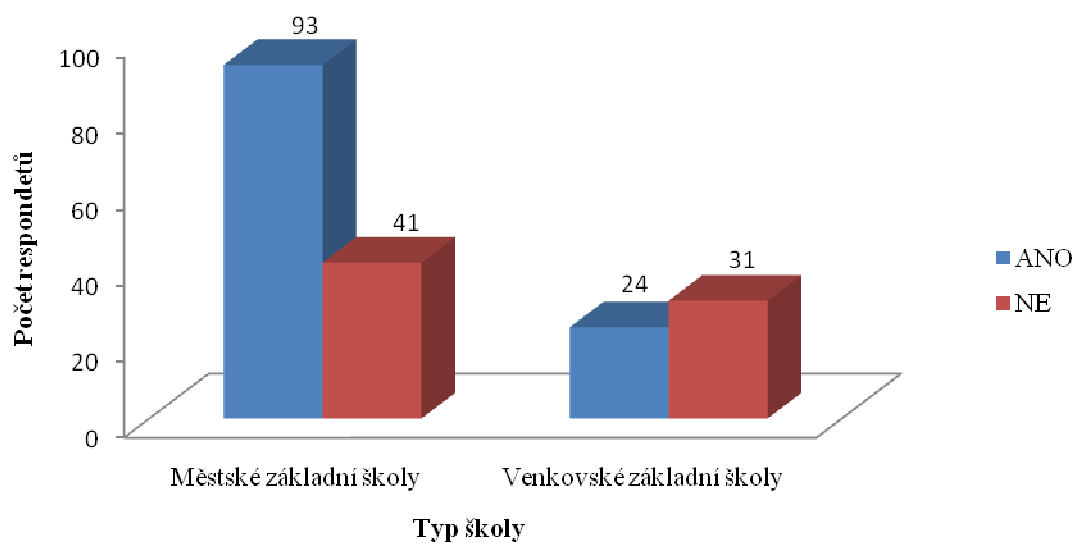
- a) Ano
- b) Ne

Tato otázka byla do dotazníku zařazena ze zajímavosti, zda dětem záleží na funkcích mobilního telefonu, či nikoli. Možná dětem stačí, aby jejich mobilní telefon uměl volat a psát zprávy?

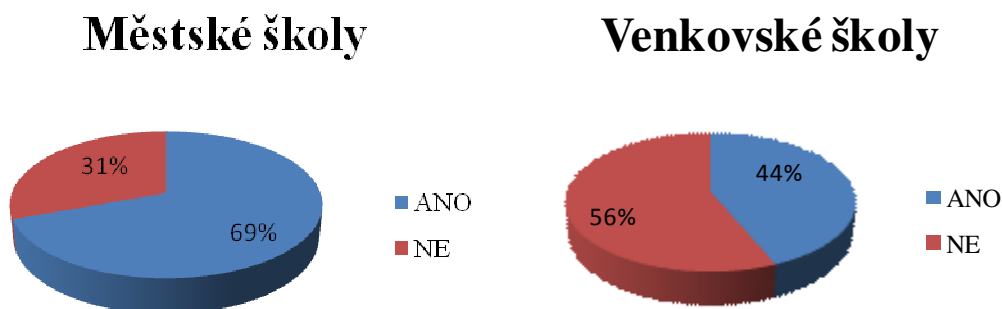
Pro tuto otázku byla také v úvodu stanovena hypotéza:

Děti bez rozdílu výskytu jejich škol se domnívají, že je důležité, co umí jejich mobilní telefon.

Graf č. 8a *Důležitost funkcí mobilního telefonu*

Graf č. 8b *Důležitost funkcí mobilního telefonu*

V této otázce došlo k popření hypotézy. Bylo zjištěno, že 69% respondentů z městské školy záleží na funkcích jejich mobilního telefonu.

Naproti tomu 56% žáků z venkovské školy nezáleží na tom, kolik toho jejich mobilní telefon umí.

Domněnkou je, že některé děti sice touží po mnoha funkcích mobilního telefonu, ale v praxi pak neumějí mnoho funkcí použít. Na tuto domněnku bych ještě ráda navázala v plánovaném projektu.

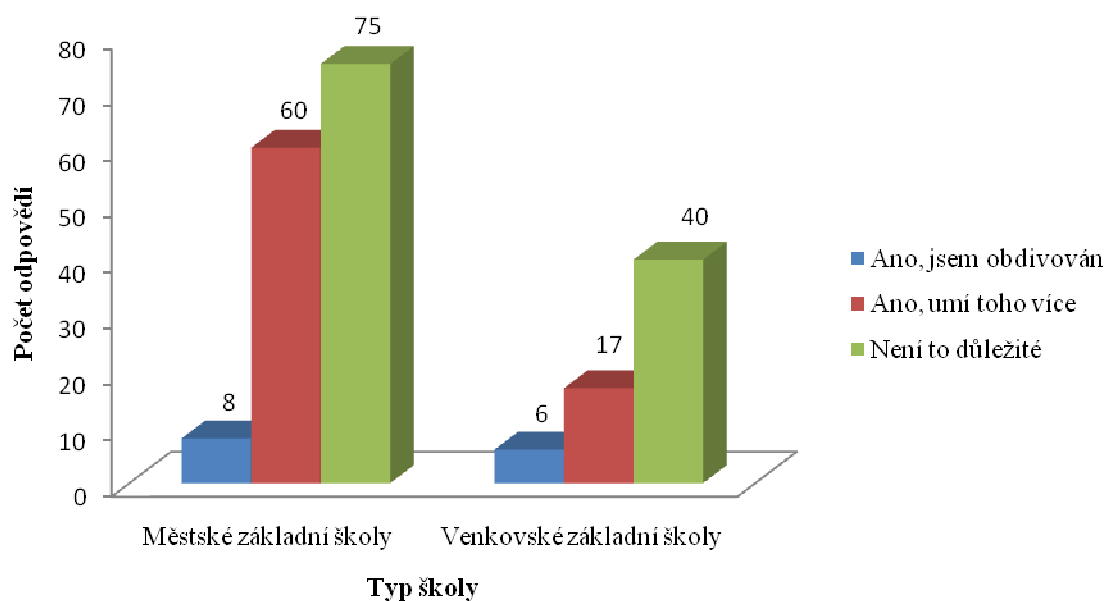
*Otázka č. 7: **Je důležité, aby byl drahý?*** (Pokud se tě u této otázky týká více odpovědí, zakroužkuj je.)

- a) Ano, ostatní si mě pak víc váží a obdivují mě.
- b) Ano, mobilní telefon toho umí více.
- c) Není důležité, aby byl drahý.

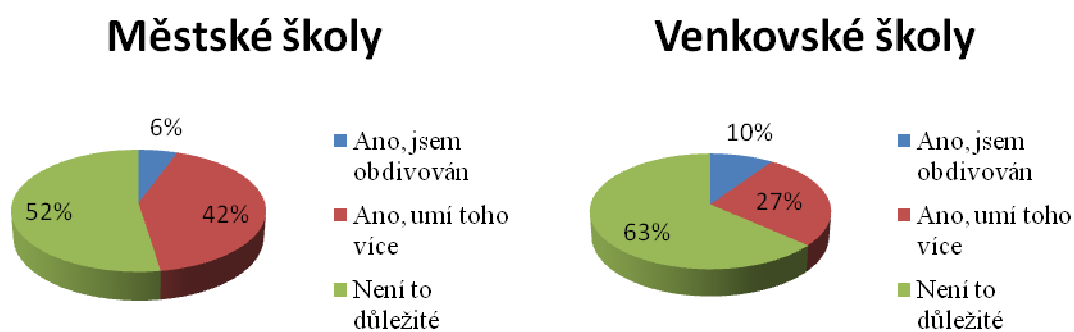
Tato otázka velice úzce navazuje na předchozí otázku. Cílem bylo zjistit, zda děti touží po drahých mobilních telefonech, či nikoli. U této otázky mohli žáci zatrhnout více odpovědí.

Graf č. 9a Finanční hodnota mobilního telefonu

Graf č. 9b *Finanční hodnota mobilního telefonu*

Nejčastější odpovědí u sledovaného vzorku bylo, že není důležité, aby byl mobilní telefon drahý. Tato odpověď se vyskytovala jak u městských dětí, tak u venkovských.

U respondentů z městských základních škol, stojí za zmínění odpověď, že je důležité, aby byl jejich mobilní telefon drahý, protože toho umí více. Tím vidíme, že si děti z městských základních škol stojí za svým názorem a v podstatě potvrdily svojí odpověď na minulou otázku.

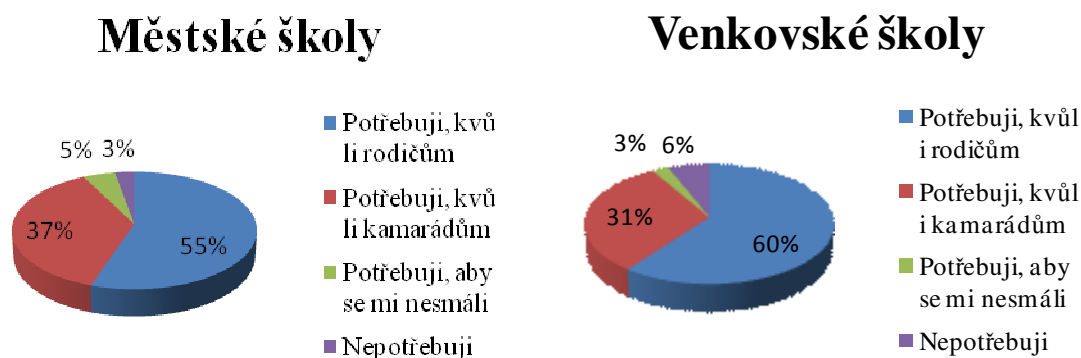
Otázka č. 8: Myslíš si, že: (Pokud se tě u této otázky týká více odpovědí, zakroužkuj je.)

- a) potřebuješ mobilní telefon, aby ses mohl(a) spojit s rodiči.
- b) potřebuješ mobilní telefon, abys mohl(a) volat, psát svým kamarádům.
- c) potřebuješ mobilní telefon, protože kdybys ho neměl(a), ostatní by se ti smáli.
- d) nepotřebuješ mobilní telefon.

Tato otázka zkoumá myšlenky respondentů. Domnívají se děti, zda potřebují mobilní telefon či nikoli? Na co mobilní telefon potřebují?

U této otázky mohlo být opět zakroužkováno více odpovědí.

Graf č. 10 *Názory na mobilní telefon*

Z grafů je patrné, že obě testované skupiny respondentů se domnívají, že potřebují mobilní telefon hlavně kvůli rodičům. Aby se s nimi mohly spojit.

Až za tímto názorem je dětská úvaha, že potřebují mobilní telefon kvůli kamarádům, aby si mohly psát, volat atd.

Je dobře, že městské ani venkovské děti nemají zbytečný a nesprávný pocit, že potřebují mobilní telefon, aby se jim ostatní nesmáli.

Překvapivé je malé procento dětí, které se domnívá, že mobilní telefon nepotřebují. U městských dětí je počet názorů vyjádřen 3%, u venkovských dětí 6%. Jak můžeme vyčíst z grafu, české děti si z různých důvodů myslí, že mobilní telefon potřebují.

Otázka č. 9: Co děláš s mobilním telefonem nejčastěji?

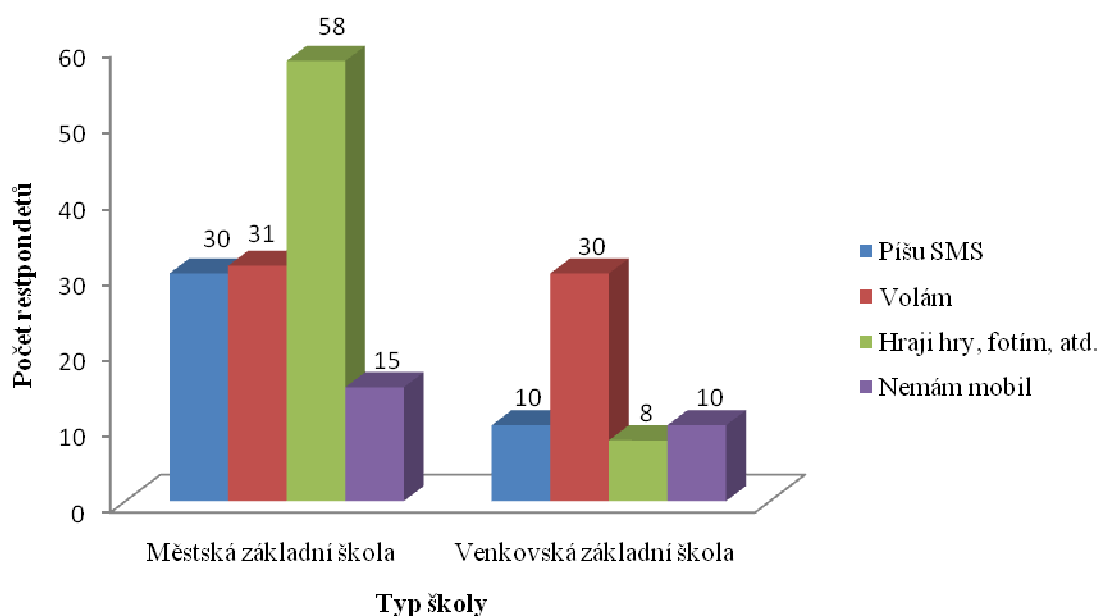
- a) Píšu SMS.
- b) Volám.
- c) Hraji hry, fotím, poslouchám písničky.
- d) Nemám mobilní telefon.

Jak bylo zjištěno z předchozí otázky, děti z městských i venkovských základních škol se shodly, že mobilní telefon potřebují. U této otázky bude odhalen pravý důvod jejich potřeby vlastnit mobilní telefon.

Pro tuto otázku byla stanovena hypotéza:

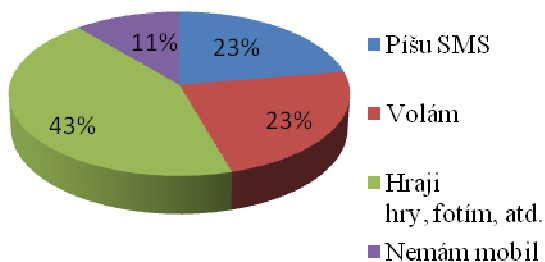
Žáci z venkovských škol používají mobilní telefon spíše na volání a domluvu s rodiči. Naproti tomu žáci z městských škol využívají mobilního telefonu více k hraní her a poslouchání hudby.

Graf č. 11a *Nejčastější použití mobilního telefonu*

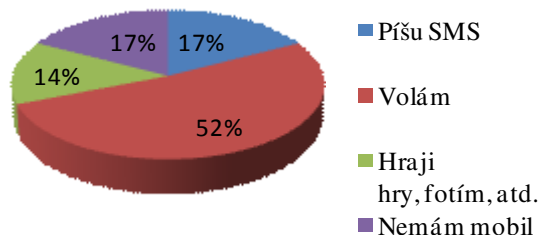

Graf č. 11b *Nejčastější použití mobilního telefonu*

Městská škola

Venkovská škola

Jak je patrné z grafu, hypotéza této otázky byla potvrzena. Celých 43% respondentů z městské základní školy nejčastěji hraje hry, fotí, poslouchá hudbu atd. Toto je dost zajímavé zjištění. Při konfrontaci této otázky s minulou bylo zjištěno, že žáci se sice ve většině případů domnívají, že potřebují mobilní telefon kvůli rodičům, ale ve skutečnosti na něm pak nejčastěji hrají hry, fotí, poslouchají hudbu atd. Mobilní telefon k volání a posílání SMS používá nejčastěji shodných 23%.

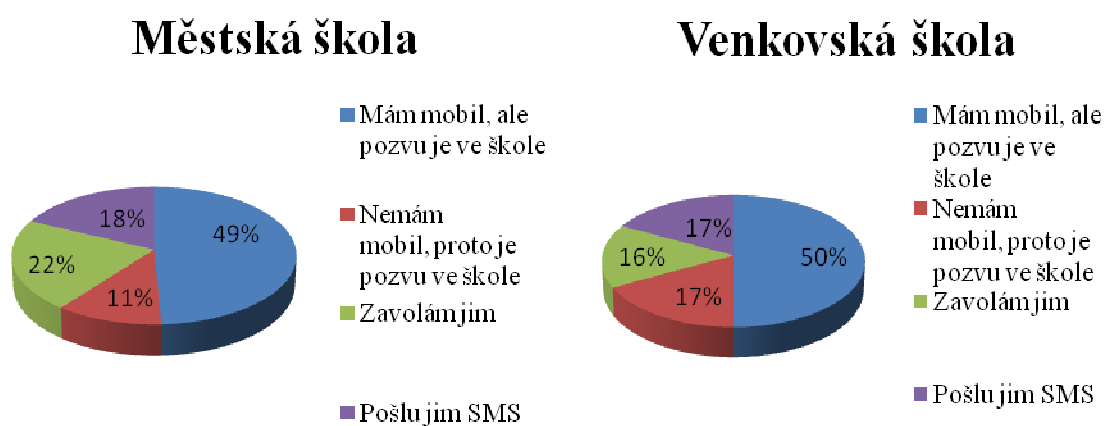
Naproti tomu z vybraného vzorku venkovských základních škol se většina žáků domnívala, že potřebují mobilní telefon hlavně kvůli rodičům. Z této otázky vyplývá, že 52% respondentů skutečně nejčastěji volá, 17% píše nejčastěji SMS a pouhých 14% hraje hry, fotí atd.

Otázka č. 10: Jak pozveš domů své kamarády?

- a) Sice mám mobilní telefon, ale řeknu jim o pozvání ve škole.
- b) Nemám mobilní telefon, proto jim řeknu o pozvání ve škole.
- c) Zavolám jim.
- d) Pošlu jim SMS.

Důvodem zařazení této otázky do dotazníku bylo zjištění, zda mají děti používání mobilního telefonu řádně zažity. Pro vysvětlení této otázky, bylo použito naprosto běžné modelové situace.

Graf č. 12 *Způsob pozvání kamarádů na oslavu*

Z grafu bylo zjištěno, že většina žáků bez ohledu na typ školy by pozvala kamarády na narozeninovou oslavu osobně ve škole.

V městské základní škole by 22% dětí svým kamarádům zavolalo a 18% by jim poslalo SMS.

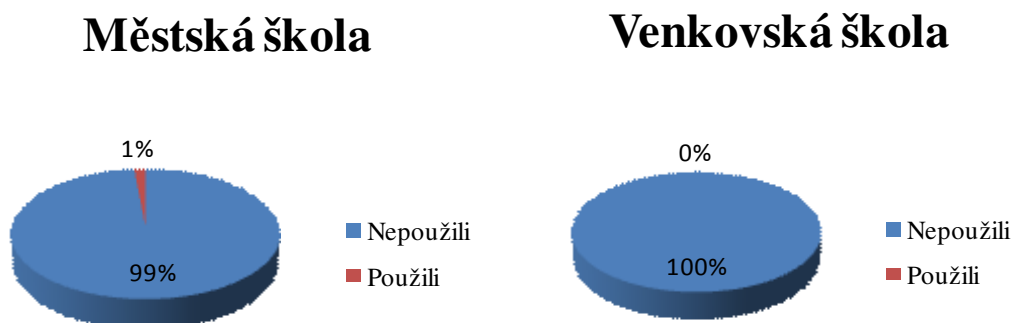
Na venkovské základní škole by 16% svým kamarádům volalo a 17% posílalo SMS.

Otázka č. 11: Používali jste někdy mobilní telefon jako pomůcku při vyučování?

- a) Nepoužívali.
- b) Používali. (Napiš krátce jak.)
- .....
- .....

Při konstrukci této otázky byl předpoklad, že většina dotazovaných respondentů bez rozdílu typu školy odpoví, že mobilní telefon jako pomůcky při vyučování nepoužívali. Jak jsem se již zmínila, ráda bych dětem formou projektu ukázala, jak lze mobilní telefon zapojit do výuky.

Graf č. 13 *Mobilní telefon jako pomůcka při vyučování*

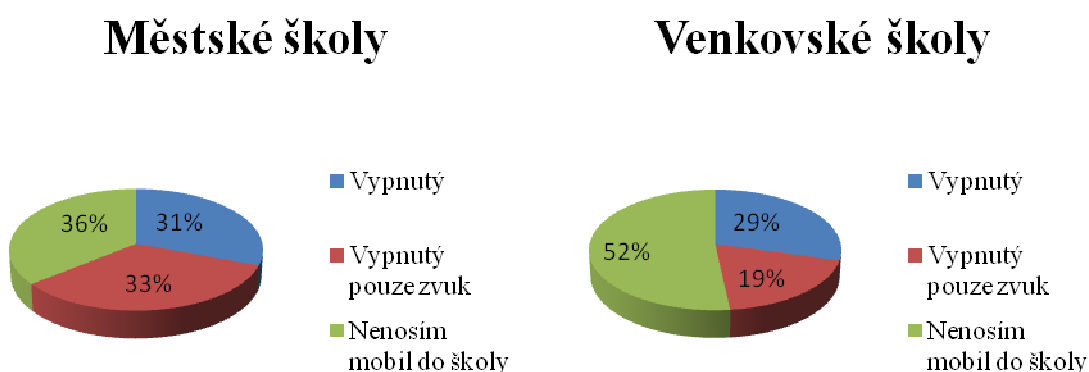

Předpoklad této otázky byl potvrzen. Jak je vidět z grafu, pouze 1% z městských základních škol použilo mobilní telefon jako pomůcky při výuce.

Otázka č. 12: Mobilní telefon máš o vyučování:

- a) Vypnutý.
- b) Zapnutý. Vypínám si pouze zvuk.
- c) Nenosím mobilní telefon do školy.

Graf č. 14 *Mobilní telefon o vyučování*

Při pohledu na graf je patrné, že výsledky z městských základních škol nejsou nikterak výrazné. Z dotazovaných respondentů odpovědělo 36%, že nenosí mobilní telefon do školy, 33% si vypínají pouze zvuk a 31% má mobilní telefon při vyučování vypnutý.

U venkovských základních škol odpověděli dotazovaní žáci poněkud rozdílněji. Bylo zjištěno, že 52% nenosí mobilní telefon do školy, 29% si mobilní telefon vypínají a 19% si vypíná pouze zvuk.

Tyto výsledky jsou docela zajímavé. Vyplývá z nich, že většina dětí z městských i venkovských základních škol nenosí mobilní telefon do školy.

3.5 Závěry šetření

H1: *Žáci z venkovských škol používají mobilní telefon spíše na volání a domluvu s rodiči. Naproti tomu žáci z městských škol využívají mobilního telefonu více k hraní her a poslouchání hudby.*

Tato hypotéza se vztahuje k deváté otázce dotazníku pro děti, ale lehce souvisí s osmou otázkou.

Bylo zjištěno, že 43% respondentů z městské základní školy nejčastěji hraji hry, fotí, poslouchá hudbu atd. K volání a posílání SMS používá nejčastěji mobilní telefon shodných 23%. Což je dost zajímavé zjištění při konfrontaci této otázky s minulou. V osmé otázce tohoto dotazníku děti shodně odpověděly, že mobilní telefon potřebují. Pouhá 3% dotazovaných žáků z městských základních škol odpovědělo, že mobilní telefon nepotřebují. U dětí z venkovských základních škol bylo toto procento o malinko vyšší. Jednalo se o 6% žáků, kteří se domnívali, že mobilní telefon nepotřebují.

Z venkovských základních škol odpovědělo 52% respondentů, že nejčastěji volají, 17% nejčastěji píše SMS a pouhých 14% hraje hry, fotí atd.

Hypotéza byla potvrzena.

H2: *Žáci z venkovských škol utratí prostřednictvím mobilního telefonu méně peněz. Děti z městských škol potřebují pro své mobilní telefony vyšší kredity, paušály.*

Tato hypotéza se týkala otázky číslo pět v dotazníku pro žáky. Jak již bylo komentováno v průběhu dotazníku, bylo zjištěno, že shodně 40% respondentů z městských základních škol, potřebuje pro svůj mobilní telefon od 0 do 100 Kč a od 101 do 200 Korun měsíčně. Měsíčně spotřebuje 201 Kč a více pouhých 9% žáků.

Z dotazovaných venkovských základních škol odpovědělo 52% žáků, že potřebují pro svůj mobilní telefon od 101 do 200 Kč měsíčně. Od 101 do 200 Korun

měsíčně utratí 22% respondentů. Je zajímavé, že shodných 9% žáků z venkovských základních škol odpovědělo, že je měsíční používání mobilního telefonu stojí více než 201 Kč.

Ze zjištěných výsledků vyplývá, že děti z venkovských základních škol utratí za používání mobilního telefonu měsíčně méně peněz než děti z městských základních škol. **Tímto byla hypotéza pro tuto otázku potvrzena.**

H3: *Děti bez rozdílu výskytu jejich škol se domnívají, že je důležité, co umí jejich mobilní telefon.*

Tato hypotéza se vztahovala k šesté otázce dotazníku pro děti. Z městské základní školy odpovědělo 69% dotazovaných žáků, že jim záleží na funkcích mobilního telefonu. Tudíž 31% dotazovaných žáků se domnívají, že není důležité, co jejich mobilní telefon umí.

Z dotazovaných venkovských základních škol odpovědělo 56% respondentů, že jim nezáleží na tom, co jejich mobilní telefon umí. Tudíž 44% dotazovaných žáků se domnívají, že je důležité, co jejich mobilní telefon umí.

Je však otázkou, zda děti dokážou všechny funkce mobilního telefonu využít? Domněnkou je, že některé děti sice touží po tom, aby jejich mobilní telefon překypoval mnoha funkcemi, ale v praxi je neumějí pak použít. Zvládají děti používat kvalitně alespoň základní funkce mobilního telefonu? V plánovaném projektu dojde k navázání na tuto otázku.

Tato hypotéza se nepotvrdila.

4 Projekt: Děti a mobilní telefon

4.1 Příprava projektu

Pro realizaci mého projektu jsem si vybrala Základní školu v Pecce. Tuto školu jsem v dětství velice ráda navštěvovala, absolvovala jsem zde i souvislou pedagogickou praxi. Musím říci, že paní ředitelka i veškeré paní učitelky a páni učitelé, byli velice vstřícní a milí. Základní škola Pecka je málotřídní školou. Pro svůj projekt jsem si vybrala spojenou třídu tvořenou žáky 4. a 5. tříd. Celkový počet dětí v pracovní skupině byl 22.

Na nápad projektu mě přivedla moje otázka v dotazníku číslo 11 a částečně otázka číslo 6. V otázce číslo 11 jsem se dětí tázala, zda používaly někdy mobilní telefon jako pomůcku při výuce. Ze všech škol, ve kterých jsem svůj dotazník realizovala, mi pouze 2 holčičky z 2. Základní školy v Nové Pace odpověděly, že mobilní telefon používaly v rámci českého jazyka. Každý, kdo měl mobilní telefon, posílal paní učitelce SMS se správnou odpovědí tajenky. Proto mě při vyhodnocování dotazníků mimo jiné napadlo, že by mohlo být zajímavé ukázat dětem různé formy, jak se dá mobilní telefon nenásilně zapojit do výuky. V otázce číslo 6 jsem se dětí vyptávala, zda jim záleží na funkcích mobilního telefonu. Jelikož 69% dotazovaných dětí z městských základních škol a 44% dotazovaných dětí z venkovských základních škol odpověděly, že jim záleží na funkcích mobilního telefonu, napadla mě v souvislosti s touto otázkou tato podotázka. Umí děti v praxi využít alespoň základní funkce mobilního telefonu? V projektu se pokusím nalézt odpověď na tuto otázku.

V tomto projektu došlo k propojení matematiky, českého jazyka, prvouky a částečně výtvarné výchovy. Sice žáci 4. a 5. třídy již prvouku nemají, ale opakování je matka moudrosti. Prvotním cílem bylo uvědomění si rozdílů mobilních telefonů a zjištění, že tyto rozdíly nemají na důležité životní situace vliv. Chtěla jsem, aby si děti uvědomily, že mobilní telefon je velice praktická věc. Je však důležité, že nezáleží na pořizovací ceně mobilního telefonu, na doplňkových funkcích, ani na

tom, že mobilní telefon ještě nemají. Podstatou je umět mobilní telefon použít tam, kde je to zapotřebí a na to se samozřejmě musí připravit i ty děti, které mobilní telefon dostanou v budoucnu. Také jsem byla zvědavá, zda děti při těchto netradičních činnostech zvládnou udržet pozornost a hlavně, zda každý dokáže pochopit smysl projektu.

4.2 Realizace projektu

Tento projekt byl zaměřen na propojení již získaných poznatků z oblasti matematiky, českého jazyka, lehce prvouky a částečně výtvarné výchovy. Do těchto obvyklých předmětů jsem se snažila zapojit mobilní telefon.

Projekt byl krátkodobý, časový plán byl vytvořen na 3 vyučovací hodiny. Obě třídy řešily všechny zadané úkoly. Děti již po předchozím vyplnění dotazníku věděly, že v tento den přijdu, a že mám pro ně překvapení. Nyní již k samotnému provedení projektu.

Po příchodu do třídy jsem vyzdobila tabuli obrázky mobilního telefonu a úryvky SMS zpráv. Postupně přicházející děti jsem poprosila, aby se připojily k mému malování. Děti se zpočátku ostýchaly, ale tento počáteční ostych byl hned pryč. Domnívala jsem se, že společným vytvořením výzdoby pro náš projekt budou více motivované a napjaté z toho, co je vlastně bude čekat. K mému překvapení byly děti doslova k neudržení. Nemohly se dočkat zvonění, které mělo být začátkem našich 3 společných hodin. Neustále se mě ptaly, co budeme dělat, jaké činnosti budou následovat, jestli si budeme hrát nebo se učit atd.

Obr. č. 1: Výzdoba třídy

Jejich napětí jsem ještě umocnila informací, že ten, kdo má dnes ve škole mobilní telefon, si ho vyndá z batůžku a po celou dobu projektu ho může mít zapnutý. Nikdo s telefonem však nebude pracovat v jiných situacích, než v těch, které určím já. Poté následovaly informace o dnešním dni a vyhlášení soutěže:

„Jak už jsem vám minule slíbila, budeme si dnes znovu povídat o mobilních telefonech. Nebudeme si však jen povídat. Také budeme dělat spoustu zábavných cvičení s použitím mobilního telefonu a her. Ted' dávejte všichni pozor. Za každou činnost, která bude splněna správně, dostanete barevný kupónek s obrázkem mobilního telefonu. Pro každého, komu se podaří získat 10 kupónků, mám něco, co váš mobilní telefon určitě potřebuje. ☺ Kdo z vás ještě nemá mobilní telefon, tak si tu věc schová, protože se mu určitě jednou hodí.“

Jedná se o vlastnoručně uháčkované, pestrobarevné ponožky – obal na mobilní telefon. To však děti netušily. Ponožky byly překvapením. Děti se při této informaci zaradovaly. To mě velice potěšilo. Pochopila jsem, že je to pro ně velká motivace k následujícím činnostem. Pak už jsem každému žákovi rozdala maličkou obálku na kupónky, kterou si hned podepsali, a následoval první úkol.

1. Kouzelná zpráva

Pomůcky: mobilní telefon (kdo má u sebe), folie

Organizace: samostatně

Bodové ohodnocení: 6 dvojic slov – 3 kupónky, 5 dvojic slov – 2 kupónky,
4 dvojice slov – 1 kupónek (pro každého z dvojice)

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Klíčové kompetence: Kompetence komunikativní

V mobilním telefonu mám připravenou SMS zprávu, kterou pošlu jednomu žákovi ze třídy. Předem jsem si zjistila číslo na holčičku, která o tom však nevěděla. Po odeslání zprávy děti napjatě čekaly, komu začne hrát mobilní telefon.

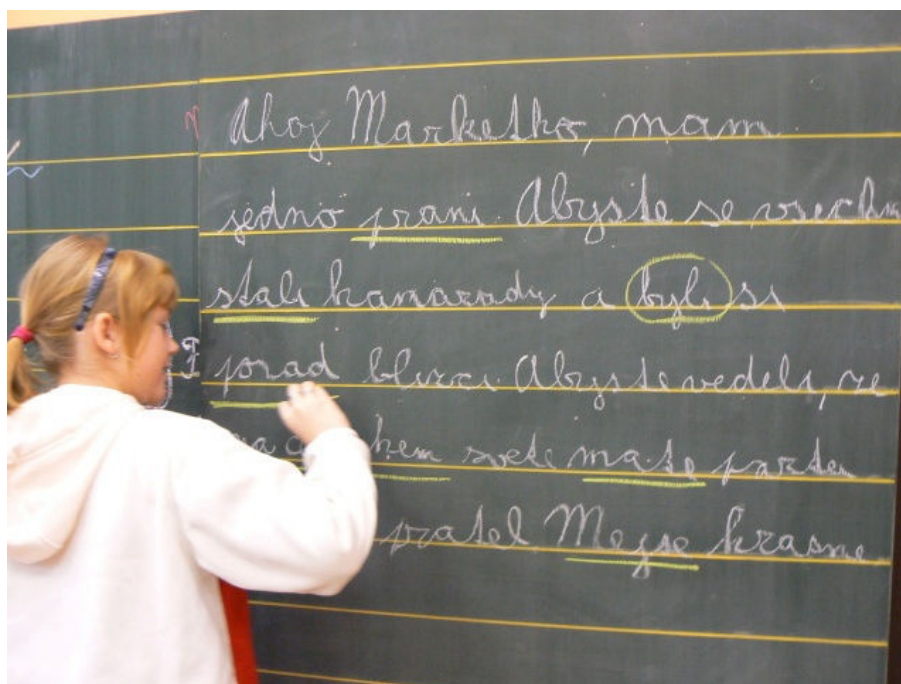
Takto zněl text SMS zprávy:

Ahoj Marketko, mam jedno prani. Abyste se vsichni stali kamarady a byli si porad blizci. Abyste vedeli, ze na celickem svete mate partu dobrych pratel. Mej se krasne.

Markétka diktovala zprávu spolužačce, která ji napsala na tabuli. Pak už následovalo zadání prvního úkolu:

„Vaším úkolem bude najít všechna slova, u kterých když přehodíme háček nebo čárku, vznikne nám jiné slovo. Příkladem z naší zprávy je třeba přání x praní. Vypište všechny dvojice na folii. Napovím vám, že ve zprávě je 6 takovýchto slov. Také vám řeknu bodové hodnocení. Kdo z vás nalezne všech 6 dvojic slov, získá 3 kupónky. Kdo nalezne 5 dvojic slov, získá 2 kupónky. Kdo objeví 4 dvojice slov, získá 1 kupónek. Ostatní, kteří najdou méně dvojic slov, prozatím nedostanou žádný kupónek.“

Když byly děti hotovy, následovalo vyhodnocení. Žáci vypsalí všechny dvojice slov na tabuli. Všechna slova děti dokázaly samy vysvětlit a vymyslet na každé slovo smysluplnou větu.

Obr. č. 2: Kouzelná zpráva

Správné řešení 1. úkolu:

V modelové SMS zprávě jsem zvýraznila slova, u kterých když přehodíme háček nebo čárku, tak vznikne jiné slovo.

Ahoj Marketko, mam jedno **prani**. Abyste se vsichni **stali** kamarady a **byli** si **porad** blizci. Abyste vedeli, ze na **celickem** svete **mate** partu dobrych pratel. Mej se krasne.

Dvojice slov jsou:

praní x přání

stali x stáli

byli x býlí (bylina)

pořad x pořád

celičkém x čelíčkem

mate x máte

Příklady vět:

praní – Maminka nemá ráda praní.

přání – Poslala jsem babičce krásné přání.

stali – Z Lucky a Petra se stali kamarádi.

stáli – Tomáš a Katka stáli před obchodem.

byli – S rodiči jsme bili u moře.

býlí – Na louce roste býlí.

pořad – V televizi dávají můj oblíbený pořad.

pořád – Proč musím pořád hlídat svého bratra?

celičkém – Na celičkém světě je moje maminka nejkrásnější.

čelíčkem – Petra rozbila čelíčkem okno.

mate – Kuba stále mate Aničku.

máte – Jak se máte?

Žáci plnili tuto úlohu samostatně v lavicích. Úloha byla zaměřena na uvědomění si důležitosti kontextu a tvoření vět ze zadaných slov v určitém tvaru. Sami žáci mi přiznali, že jim často dělá problém pochopit význam jednotlivých slov v SMS. Správný výraz často pochopí až po několikátém čtení SMS zprávy.

Tento úkol nebyl pro žáky obtížným. Několikrát jsem sice musela opakovat zadání úkolu a dávat četné množství příkladů, ale žáci velice brzy pochopili princip. Každý žák získal alespoň 1 kupónek.

Po splnění prvního úkolu jsme přešli ke druhému úkolu.

2. Popletená SMS

Pomůcky: pro každou dvojici v obálce připravená rozházená věta

Organizace: skupinově

Bodové ohodnocení: za správné složení – pro každého z dvojice 2 kupónky

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Klíčové kompetence: Kompetence komunikativní

Kompetence sociální a personální

„Tak už máme za sebou první úkol. Ted' nás čeká něco moc těžkého. Proto tento úkol budete řešit ve dvojici se svým sousedem v lavici. Vaším úkolem bude sestavit správně rozházenou popletenou SMS zprávu. Pokud se vám podaří správně popletenou zprávu složit, dostane každý z dvojice 2 kupónky.“

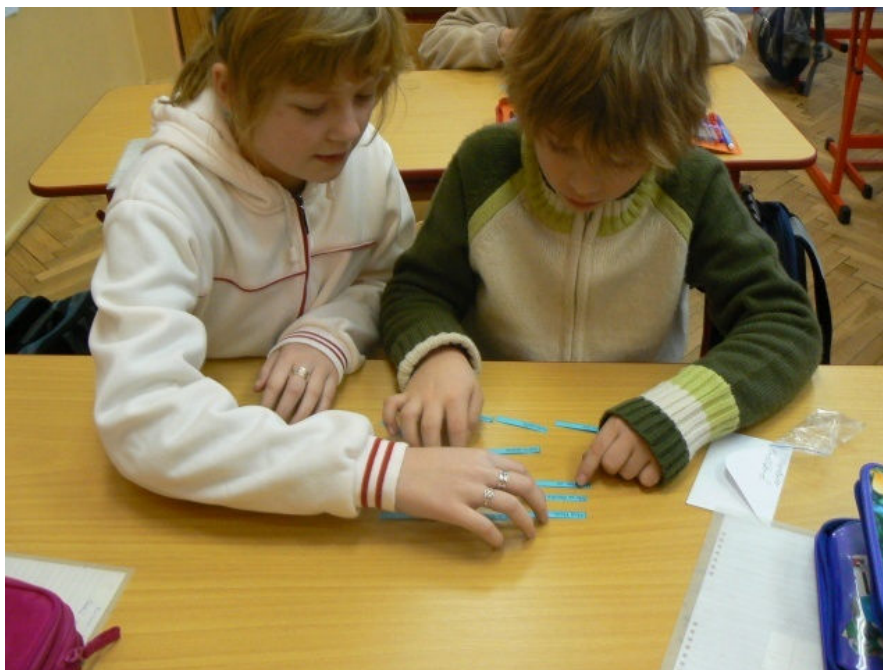
Ahoj Dane,
jak se ti
vstavalo?
Mne se dneska
vubec nechtelo.
Navic mame
psat pisemku
z matiky a nekaj
tomu nerozumim.
Doufam, ze
nedostanu
dalsi trojku.
To by mne
rodice kolo
nekoupili.

Správné řešení 2. úkolu:

Ahoj Dane, jak se ti vstávalo? Mne se dneska vůbec nechtelo. Navíc máme psát písemku z matematiky a nějak tomu nerozumím. Doufám, že nedostanu další trojku. To by mě rodiče kolo nekoupili.

Tato úloha měla u dětí velký úspěch. Byla jsem překvapena rychlostí složení, i spoluprací. Při rozdávání obálek s rozstříhanými slovy jsem dětem vysvětlila, že mají všichni stejnou SMS zprávu a pokud si budou při skládání věty hlasitě předříkávat, nebo se dohadovat, mohou to od nich sousedi opsat. Takže při skládání bylo ve třídě naprosté ticho. U některých slabších žáků se podařilo správně složit větu až na podruhé. Ale nakonec všichni žáci získali 2 kupónky.

U následujícího úkolu si děti měly vzít červenou pastelku a zahrát si na paní učitelku, pana učitele.

Obr. č. 3: Popletená SMS

3. Když se vloudí chybička

Pomůcky: pracovní list, fólie

Organizace: skupinově

Bodové ohodnocení: za opravu 8 – 7 chyb – 3 kupónky,
za opravu 6 – 5 chyb – 2 kupónky,
za opravu 4 – 3 chyb – 1 kupónek (pro každého z dvojice)

Vzdělávací oblast: Jazyk a jazyková komunikace

Klíčové kompetence: Kompetence komunikativní

Kompetence sociální a personální

Úkol byl zaměřený na opakování různých pravopisných jevů, jejichž procvičování není nikdy dost.

Žáci se přesunuli na koberec ve dvojici se sousedem z lavice. Než jsem dětem rozdala pracovní listy, povídali jsme si o pravopisných chybách.

„Děti, taky vám chodí někdy zprávy s pravopisnými chybami jako mně? Všímate si chyb, které vám přijdou? Napadá vás třeba nějaké slovo s pravopisnou chybou?“

Po tomto povídání jsem dětem rozdala pracovní listy s SMS zprávou. Pak následovalo vysvětlení úkolu.

„Teď si vezměte všichni červenou pastelku, propisku. Nyní se každý z vás zkuste vžít do role paní učitelky, pana učitele, když opravuje vaše diktáty. Pokuste se najít všechna slova, která obsahují pravopisnou chybu. V každém chybném slově vyznačte pravopisnou chybu. Poradím vám, že v SMS zprávě je 8 pravopisných chyb. Pokud naleznete 8 – 7 pravopisných chyb dostanete kupónky 3 kupónky, při nalezení 6 – 5 chyb, dostanete 2 kupónky. Pokud najde správně alespoň 4 – 3 pravopisné chyby, dostanete 1 kupónek.“

Ahoj Tome, jakse mas? Fcera jsme se bily u babicky podivat na ty kotata.
Pockej až tam zytra pudeme. Moc se mne liby.

Správné řešení 3. úkolu:

Ahoj Tome, **jakse** mas? **Fcera** jsme se **bily** u babicky podivat na **ty** kotata.
Pockej až tam **zýtra pudeme**. Moc se mne **liby**.

Ahoj Tome, jak se mas? Vcera jsme se bili u babicky podivat na ta kotata.
Pockej az tam zitra pujdeme. Moc se mne libi.

Tento úkol byl pro žáky docela oříškem a zabral jim více času, než jsem si původně myslela. Nakonec se jim nejčastěji úspěšně podařilo nalézt 6 – 5 chyb. Takže si většina žáků odnášela do své obálky 2 kupónky. Aby si žáci nezafixovali chyby, zkontrolovali jsme si pracovní listy s tabulí, každou pravopisnou chybu pořádně odůvodnili a na závěr každý žák přepsal na folii celou SMS bez pravopisných chyb.

Po tomto úkolu jsem se orientačně zeptala, kolik má kdo bodů. Chtěla jsem, aby hranice 10 kupónků dosáhly všechny děti a aby se mohli všichni těšit z odměny. Proto jsem se po celou dobu snažila hlídat, kolik má kdo kupónků.

Po splnění třetího úkolu jsme opustili český jazyk a přešli k matematice.

4. Jak pracovat s kalkulačkou

Pomůcky: mobilní telefon – stačí do skupinky, pracovní list

Organizace: skupinově

Bodové ohodnocení: za 6 správných příkladů – každý z dvojice 2 kupónky,
za alespoň 3 správné příklady – každý z dvojice 1 kupónek

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

Klíčové kompetence: Kompetence komunikativní

Kompetence sociální a personální

Nejprve jsem vytvořila dvojice tak, aby v každé dvojici byl alespoň jeden žák s mobilním telefonem. Úkolem dětí bylo vypočítat na kalkulačce v mobilu náročné příklady na násobilku a dělení.

„A nyní máme již nejvyšší čas věnovat se také matematice. Cvičení, které teď budete ve dvojicích dělat, je velice náročné. Kdo z vás umí používat kalkulačku ve vašem mobilním telefonu? Používat kalkulačku je velice důležité. Někdy budete

například potřebovat spočítat něco těžkého a z paměti to nebudete vědět. To bude pravý čas na to, použít kalkulačku v mobilním telefonu. Dost řečí, teď už si rozdáme příklady. Za správný výpočet všech příkladů dostane každý z dvojice 2 kupónky. Kdo vypočítá správně alespoň 3 příklady, dostane 1 kupónek. “

$$92\,622 : 258 =$$

$$694 \times 852 =$$

$$39\,483 : 123 =$$

$$753 \times 258 =$$

$$108\,927 : 147 =$$

$$953 \times 235 =$$

Správné řešení 4. úkolu

$$92\,622 : 258 = \mathbf{359}$$

$$694 \times 152 = \mathbf{105\,488}$$

$$39\,483 : 123 = \mathbf{321}$$

$$753 \times 258 = \mathbf{194\,274}$$

$$108\,927 : 147 = \mathbf{741}$$

$$253 \times 235 = \mathbf{59\,455}$$

Při řešení této úlohy jsem byla velice překvapena tím, že většina dětí s kalkulačkou neuměla zacházet. Původně jsem si myslela, že funkce kalkulačka je pro děti stejně banální jako psaní SMS, či volání. To jsem se však velice zmýlila. Než jsme se vůbec pustili do počítání, musela jsem většinu dětí nejprve s kalkulačkou naučit manipulovat.

Po zvládnutí této funkce, bylo pro děti samotné vyřešení těchto příkladů jednoduché, takže všechny děti získaly 2 kupónky. Tímto zjištěním jsem došla k závěru, že děti sice mají drahé mobilní telefony, ale neumějí ovládat ani základní funkce mobilního telefonu, natož pak doplňkové funkce.

Obr. č. 4: Jak pracovat
s kalkulačkou (1)

Obr. č. 5: Jak pracovat
s kalkulačkou (2)

„V 5. úkolu budeme počítat situaci, která je naprosto běžná a pro každého z nás velice důležitá. Aby si každý z nás dokázal spočítat, kolik ho stojí hovor.“

5. Mobilní telefony a slovní úlohy

Pomůcky: folie, zadání slovní úlohy

Organizace: samostatně

Bodové ohodnocení: za správný zápis, výpočet, slovní odpověď,
dostane každý žák 3 kupónky

Vzdělávací oblast: Matematika a její aplikace

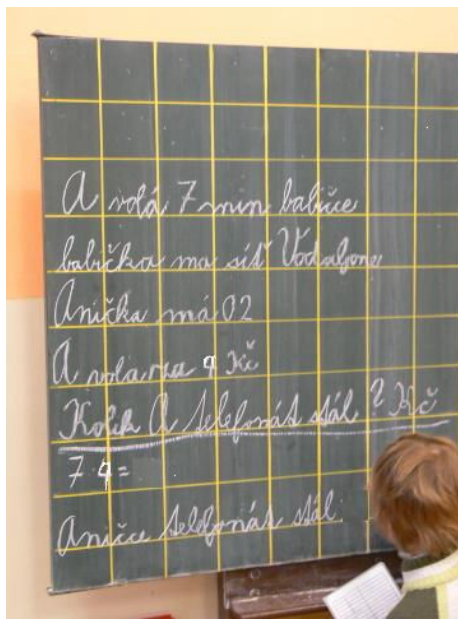
Klíčové kompetence: Kompetence komunikativní

Obsahem tohoto úkolu byla praktická slovní úloha. Nešlo o mechanické počítání, ale o pochopení a propojení s praxí. Cílem bylo zjištění, zda si děti dokážou spočítat, kolik vlastně jedním hovorem provolají peněz. Opět jsem si myslela, že jim tato slovní úloha nezabere mnoho času, protože se s touto problematikou často

potýkají a to s vlastním mobilním telefonem nebo telefonem půjčeným od rodičů, kamarádů.

Anička volala 7 minut babičce. Babička má síť Vodafone, ale Anička má O2. Na síť Vodafone volá Anička za 9 korun za 1 minutu, na O2 volá Anička za 4 koruny za 1 minutu. Kolik korun Aničku stál její telefonát?

Obr. č. 6: Mobilní telefony a slovní úlohy

Správné řešení 5. úlohy:

zápis:

Anička volala 7 minut

na babičku volá za 9 korun za 1 minutu

kolik korun stál hovor?

výpočet:

$$7 * 9 = 63$$

slovní odpověď:

Telefonát na babičku stál Aničku 63 korun.

Tato slovní úloha byla pro děti také celkem obtížná. Sice jim nezabrala mnoho času, ale v obou třídách se našlo několik dětí, které se slovní úlohou vůbec nepohnuly. Dětem dělalo velký problém uvědomit si, které informace jsou důležité pro jejich výpočet, a které jsou pouze informacemi navíc. Proto jsme po rozdání kupónků tuto slovní úlohu rozebrali a vypočítali společně na tabuli.

Když jsme si s dětmi po rozebrání této slovní úlohy povídali, překvapivě jsem zjistila, že většina dětí vůbec neřeší, kolik každým hovorem provolají. Zkrátka volají tak dlouho a často, dokud mají kredit. Děti, jejichž rodiče jim platí paušál, nad tímto vůbec nepřemýšlí. Toto zjištění mě dost zaskočilo. To v podstatě znamená, že většina dětí vůbec nepřepočítávají kredit na hodnotu peněz. Jsou to pro ně pouze určité jednotky, které zmizí a pak se zase objeví.

Další informaci, kterou jsem během povídání s dětmi zjistila, bylo, že nemají slovní úlohy vůbec rády. Když jsem se zeptala proč, skoro jednohlasně odpověděly, že nad tím musí moc přemýšlet.

„Ted’ se přesuneme k velice zajímavému úkolu. Budeme si totiž povídat o historii mobilní telefonu“

6. Kdy má mobil narozeniny

Pomůcky: folie, nakopírované papíry s informacemi o vzniku mobilního telefonu

Organizace: skupinově (3-4)

Bodové ohodnocení: pro každého člena skupinky max. 3 kupónky

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Klíčové kompetence: Kompetence komunikativní

„Děti, napadlo vás někdy, že každý z vás se někdy narodil? Proč by se tedy i mobilní telefon nemohl někdy narodit a mít tím pádem narozeniny? Tuší někdo z vás, kdy mobilní telefon vlastně vznikl? Kdo ho vynalezl? Kde? My se teď spolu dnes pokusíme zjistit, jak to všechno vlastně bylo a jak první mobilní telefon vlastně vypadal.“

Nejprve jsme si společně povídali o historii mobilního telefonu. Děti se zaujetím poslouchaly. V podstatě jsem dětem dala do příběhu informace, které následně dostaly vytištěné do pracovní skupinky. Úkolem žáků bylo vypsát ve své skupince na folii informace, které jim přišly důležité. Domnívala jsem se, že pro děti může být zajímavé, ale i velice důležité mít alespoň zevrubnou představu o historii mobilního telefonu.

Také jsem dětem předem vytyčila kritéria hodnocení. Každý ze skupinky mohl získat maximálně 3 kupónky, za:

- vypsání základních informací
- tichou spoluprací bez zbytečného dohadování
- zapojení všech členů skupinky do spolupráce

Tento text s obrázky dostaly všechny skupinky:

První mobilní telefon - Motorola DynaTAC 8000X

První funkční prototyp byl vyroben v roce 1972. Protože však bylo ještě nutno postavit vysílací věže, byl tento první mobilní telefon představen oficiálně až v roce 1983.

Tudíž byl v roce 1983 představen první mobilní telefon na světě. Představila ho společnost Motorola v Americe. Tento model se jmenoval Motorola DynaTAC 8000X.

Tento mobilní telefon byl převratným vynálezem. Stál 4000 dolarů, což bylo v přepočtu na naše koruny asi 100 000. Jeho rozměry se podobaly stavební cihle, vážil 2 kilogramy a nabitá baterie vydržela fungovat jen půl hodiny.

Obr. č. 7: Motorola DynaTAC

8000X (1)

Obr. č. 8: Motorola DynaTAC

8000X (2)

V letech 1986 – 1988 se objevují přístroje vážící až 9 kilogramů. Tyto přístroje musí být zpočátku zabudovány v automobilu, aby vůbec fungovaly.

Později bylo možné přenášet je v kufříku, ale je nutné mít baterii, která se velmi podobá autobaterii. Pohotovostní doba se pohybuje kolem 8 hodin a doba hovoru je 1-2 hodiny.

Pořídit si takový telefon bylo však velkým luxusem. Jeho pořizovací cena se pohybovala v řádech několika desítek tisíc korun. Proto tyto přístroje měli k dispozici hlavně manažeři a vlastníci velkých firem.

Žáci se tohoto úkolu zhostili s maximálním zaujetím. Navzájem se v každé skupince napomínali a povzbuzovali, aby získali určený počet kupónků. Překvapivě jsem zjistila, že tento úkol byl pro děti snad nejzajímavějším. Také mě velice potěšila jejich ukázněnost, co se týče práce ve skupinkách.

Informace, které každá skupinka považovala za důležité, jsme společně pročetli a zhodnotili. Jelikož v každé skupince děti postihly podstatu historie mobilních telefonů, získali všichni žáci po 3 kupóncích.

Obr. č. 9: Kdy má mobil narozeniny

„Napadlo vás někdy zkusit si vyjmenovat co nejvíce funkcí, které může mobilní telefon umět? Víte, k čemu se mohou všechny funkce používat? Potřebujeme při běžném používání mobilního telefonu tyto funkce všechny?“

7. Co všechno může umět

Pomůcky: tabule

Organizace: společně

Bodové ohodnocení: za aktivitu jednotlivých žáků po 1 kupónku

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Klíčové kompetence: Kompetence komunikativní

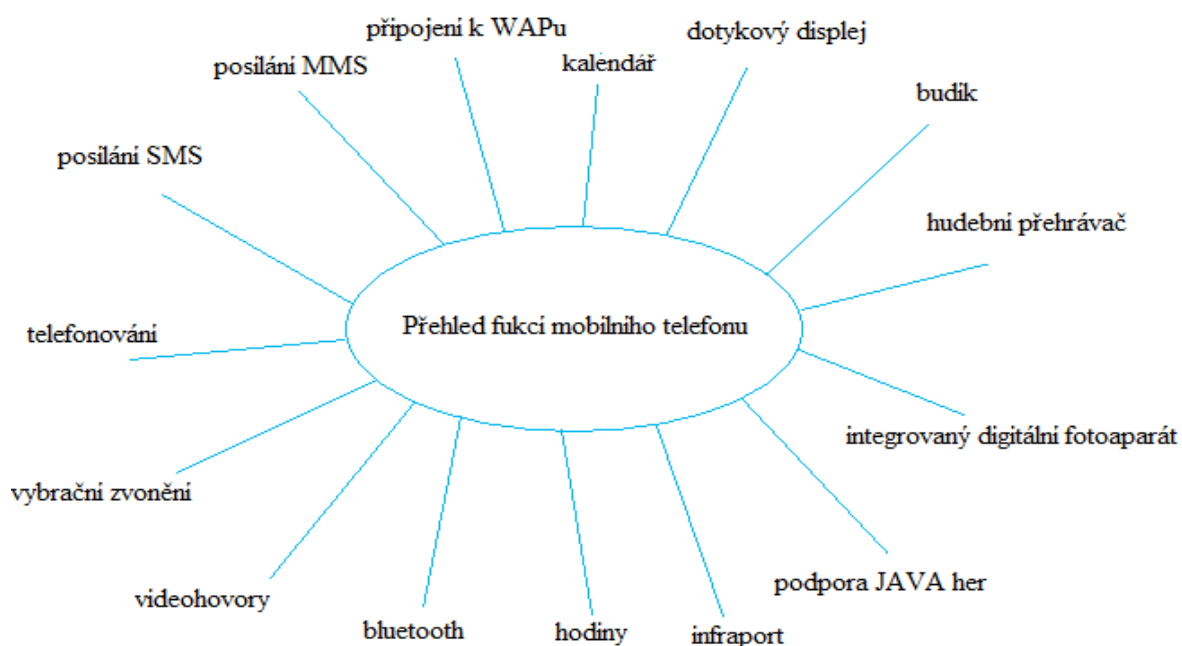
Pomocí myšlenkové mapy jsme chtěli s žáky vystihnout co nejvíce funkcí mobilního telefonu. Také jsme je dělili na základní a doplňkové funkce.

Po dokončení myšlenkové mapy jsme se snažili pro každou funkci vymyslet praktické zapojení do běžného života. Uvědomit si, které funkce potřebujeme při běžném používání mobilního telefonu, a které pro nás nejsou tak důležité.

„My se teď společně pokusíme vytvořit seznam funkcí, které může mobilní telefon umět. Každého, koho nějaká funkce napadne, přihlásí se a půjde ji napsat na tabuli.“

Vytváření myšlenkové mapy bylo pro děti velkou zábavou. Byla jsem překvapena, když jsem zjistila, že jsem byla první, kdo s nimi tuto zajímavou činnost dělal. Žáci se neustále hlásili a vymýšleli nové a nové funkce. Dokonce jsme se i dostali v povídání k funkcím, které ještě mobilní telefony neumí, ale do budoucna by je třeba mohly umět.

Podobnou myšlenkovou mapu, kterou jsem vytvořila na počítači, namalovaly děti na tabuli. K mé velké lítosti jsem při prohlížení fotoaparátu zjistila, že jsem si myšlenkovou mapu nejspíš zapomněla vyfotografovat.

Obr. č. 10: Co všechno může umět

Stručný přehled funkcí dnes vyráběných telefonů

Běžné funkce dnešních mobilů:

- telefonování
- posílání krátkých textových zpráv (SMS)
- barevný displej
- vibrační zvonění
- hodiny, budík, kalendář
- posílání multimediálních zpráv (MMS)
- připojení k WAPu
- připojení k internetu technologií GPRS a EDGE
- integrovaná funkce handsfree
- podpora JAVA her a JAVA aplikací

Doplňkové funkce:

- integrovaný digitální fotoaparát (rozlišení až 5 megapixelů, digitální zoom, zrcátko pro autoportrét, přisvětlovací dioda nebo xenonový blesk, pořizování a přehrávání videa)
- podpora sítě 3.generace
- videohovory
- infraport
- bluetooth
- slot na paměťové karty
- hudební přehrávač, přehrávání hudebních souborů (např. mp3, wma)
- dotykový displej
- integrovaný GPS přijímač
- FM rádio
- otevřený operační systém (Symbian, Windows Mobile, Android)
- mini USB konektor

Zjistila jsem, že děti znají překvapivě mnoho funkcí. Když jsme si povídali o tom, které funkce jak využít, tak u některých funkcí nemohly vymyslet žádný způsob, jak je použít v praxi k něčemu užitečnému. Na konci tohoto povídání se děti samy shodly na tom, že není důležité mít mobilní telefon, který toho hodně umí, když některé funkce nebudou umět použít.

Za aktivitu jsem rozdala 5 kupónků 5 žákům. Na základě reakcí dětí se domnívám, že není rozdíl z hlediska informovanosti o mobilních telefonech mezi dětmi, které mají mobilní telefon a těmi, které nemají mobilní telefon. Tato činnost dětí velice bavila.

„Jsou různé způsoby, proč bychom mohli potřebovat mobilní telefon. Jaké situace vás třeba napadají?“

8. Slohová práce

Děti se hlásily a společně jsme si povídali na koberci o různých situacích, kdy bychom mohli použít mobilní telefon k užitečné věci. Jednalo se hlavně o krizové situace, kdy mobilním telefonem zavoláme pomoc.

Také jsme narazili na nouzová čísla. Povídali jsme si o tom, že v žádném případě nesmíme tato čísla zneužít. Kam se kterým číslem dovoláme, jak se správně představit, které informace bychom měli říct, atd.

Děti se velice vžily do nebezpečných situací, které zažily, nebo které by se mohly stát. Každý žák vyprávěl nejméně jednu příhodu. Děti, které mobilní telefon ještě neměly, vyprávěly o tom, co se jim přihodilo a jestli by se jim mobilní telefon hodil v dané situaci nebo ne.

Ted' už k vlastní slohové práci.

„Povídali jsme si o spoustě případů, jak správně v krizové situaci použít mobilní telefon. Vaším úkolem teď bude vyprávět, ale na papír o situaci, kdy vám hrozilo nějaké nebezpečí. Zda jste použili mobilní telefon a zavolali pomoc, či nikoli. Třeba jste u sebe telefon neměli a mohlo být všechno jinak? Až budete mít váš příběh napsaný, doplňte ho o obrázek, který se bude vztahovat k vašemu příběhu.“

Obr. č. 11: Slohová práce

Když byli žáci se slohovou prací hotovi, přečetl každý dobrovolně svůj příběh. Poté jsme společnými silami vytvořili nástěnku a ohodnotili 10 nejlepších prací 1 kupónkem.

Obr. č. 12: Nástěnka

Po rozdání posledních kupónků následovala pro děti nejnapínavější část. Nastal čas sčítání kupónků. Všem dětem se podařilo dosáhnout hranice 10. Největší počet pestrobarevných kupónků byl k mé radosti a překvapení 23.

Posadili jsme se do kroužku na koberec a podle počtu kupónků si každý mohl vybrat svůj dáreček.

Obr. č. 13: Háčkové ponožky na mobilní telefon

4.3 Zhodnocení projektu

Jak jsem již zmínila v úvodu, snažila jsem se o zapojení mobilního telefonu do výuky. Chtěla jsem, aby děti pochopily, že mobilní telefon je velice užitečná a hlavně praktická věc. Není však nutností, ani důvodem k posmívání se ostatním, pokud mobilní telefon ještě nemají. Žáci měli pochopit, že není důležité mobilní telefon pouze vlastnit, ale umět ho správně v pravou chvíli použít. Podle mého názoru se mi můj cíl projektu podařil. Nemám sice žádné hmatatelné důkazy, ale cítila jsem, že děti ke všem mým úkolům přistupovaly velice zodpovědně a vážně. Často mě také doplňovaly praktickými připomínkami, které mě jen utvrzovaly v dětském pochopení.

Bylo velice zajímavé pozorovat děti, jak přemýšlely nad jednotlivými úkoly. Využívaly mimo jiné metody praktické. To znamenalo, že používaly metody pokusu a omylu. Této metody využilo mnoho dětí hned u prvního úkolu – Kouzelná zpráva. Zkoušely různě dávat háčky a čárky nad jednotlivé hlásky a zjišťovaly, zda nevzniklo nějaké smysluplné slovo. Této metody využily i u druhého úkolu – Popletená SMS.

Dalším pozorovaným druhem myšlení bylo myšlení konkrétně názorné. Tento druh myšlení používaly děti u druhého úkolu – Popletená SMS. Přemýšlely nad logickou stavbou SMS zprávy. Tudíž odvodily, že v úvodu bude oslovení a pak postupovaly podle logického vývoje děje. Tento druh myšlení jsem pozorovala i u sedmé otázky – Co všechno může umět. Když už dětem docházely nápady na

jednotlivé funkce, podívaly se do mobilního telefonu. S touto pomocí jsme jich dali dohromady celkem mnoho.

Abstraktní myšlení jsem u dětí výrazným způsobem nepostřehla.

Během práce byli žáci nadšení a k mému údivu byli po celou dobu realizace projektu v tichosti. Potěšilo mě, že ve skupinkách nehlučeli, nehádali se a spolupracovali. Mírně hlučeli pouze na koberci v době sčítání kupónku před rozdáváním dárečku. To však nenarušovalo průběh projektu a dá se říci, že toto mírné hlučení svým způsobem patřilo k závěrečné části. Vnímala jsem ho jako vyvrcholení nakupeného napětí.

Před rozdáváním uháčkovaných ponožek na mobilní telefon jsem měla lehkou obavu, zda jsem to nepřehnalá s neustálou motivací a aby děti nebyly z dárečku zklamány. I v této obavě jsem se mýlila. Děti naopak nechtěly věřit, že jsem pro ně tolik ponožek sama vyráběla. Neustále se mě ptaly, jak dlouho mi trvalo, než jsem všechny vyrobila. Říkaly mi, že ještě od nikoho nic vyrobeného a tak krásného nedostaly. Nemusím ani říkat, jak moc mě svojí reakcí potěšily. Je krásné vědět, že člověk dokáže někomu udělat radost.

Moc se mi líbilo, jak děti psaly slohové práce. Jejich příběhy byly sice s četným množstvím pravopisných chyb, ale po obsahové stránce byly velice bohaté. Měla jsem trochu obavu z možného ostychu při čtení jejich prací. To jsem se však velice zmýlila. Děti se mohly doslova přetrhnout, aby už mohly svůj příběh přečíst. Ostatní vždy v tichosti poslouchali žáka, který zrovna četl.

Domnívám se, že tento projekt byl pro žáky přínosem, a že je skutečně bavit. To mi potvrdilo několik dětí, které se mě před odchodem vyptávaly, kdy zase přijdu.

Na závěr tohoto zhodnocení bych ráda uvedla, že tento projekt by mohl být využitelný ve všech třídách prvního stupně. Muselo by však dojít k přizpůsobení jednotlivých úkolů věku dětí.

5 Závěr a doporučení pro praxi

Cílem diplomové práce bylo analyzovat rozšíření mobilních telefonů v různých věkových obdobích u žáků prvního stupně základních škol. Dílčími cíli bylo zařazení mobilního telefonu do výuky formou projektového vyučování, analýza možných sociálních dopadů na žáky prvního stupně základních škol, vystihnouti podstatných rozdílů při užívání mobilních telefonů mezi městskými dětmi a venkovskými.

Pro dosažení mnou stanovených cílů byla zapotřebí dlouhá cesta. S plněním těchto cílů jsem začala již v teoretické části diplomové práce. Věnovala jsem se vysvětlení mnoha věcí, které jsou pro moji diplomovou práci klíčové. Jedná se o přehled základních pojmů, které vysvětlují pojem mobilní telefon. Dále se jedná o myšlenku, kdy se nyní mobilní telefon pro děti často stává vstupenkou do uzavřené skupiny kamarádů, které již mobilní telefon vlastní. To však klade velký nátlak na rodiče, jelikož není jednoduché čelit vlastním dětem, které nechtějí chodit do školy. Ostatní se jim mnohdy posmívají, že nemají tak základní a důležitou věc – mobilní telefon. Je jasné, že tato situace není lehká ani pro učitele. Jejich úkolem je neustále stmelovat skupinu a vysvětlovat jí, že není důležité jen vlastnit mobilní telefon. Podstatou je si uvědomit, zda ho jako dítě potřebuji a hlavně, zda ho umím ve správné situaci využít. Na tuto myšlenku navazuji volně v praktické části v projektu. Dalšími důležitými kapitolami v teoretické části je pojem kyberšikana, který je ve světě již velice rozšířený. Ani nám se tato problematika nevyhýbá a začíná být čím dál více aktuálnější. Domnívám se, že se kyberšikana v České republice projevuje

prozatím v náznacích, ale její úplný průběh na sebe nedá dlouho čekat. Dále je to Rámcový vzdělávací program a Školní vzdělávací program s odkazem na téma diplomové práce.

Praktická část byla rozdělena na dvě části. První část je věnována dotazníku, kdy jsem se snažila o široké spektrum otázek, týkajících se této tematiky. Druhá část je zaměřena na projektové vyučování, kdy mým cílem bylo zapojení mobilního telefonu do výuky. Tato část byla velmi zábavná a poučná nejen pro mě, ale i pro samotné děti.

Doufám, že moje diplomová práce nebude pouhým závěrem studia na pedagogické fakultě. Mohla by totiž posloužit některým mým budoucím kolegům, které zajímá tato problematika. Mohla by objasnit lehké nedostatky, které by v této oblasti mohli mít a hlavně, mohla by být pro ně určitým vodítkem k bourání bariér, které někdy kvůli mobilnímu telefonu ve třídách vznikají.

Ráda bych tuto diplomovou práci dala přečíst i paní ředitelce na Základní škole v Pecce, aby třeba ve spolupráci s kolegy pomohla zrealizovat jiný projekt, kdy je možno využít mobilní telefon. Mě samotnou napadají již nové myšlenky, které by mohly být podkladem pro jiný projekt. Děti totiž musí pochopit podstatu používání mobilního telefonu a naučit se nebrat ho jako něco módního. Pochopit, že při správném použití, dokáže tento převratný vynález zachránit život... My jako učitelé musíme být těmi, kdo je tento vynález naučí správně používat.

Také se domnívám, že by tato diplomová práce mohla za pár let posloužit nějakému studentovi či studentce k inspiraci, rozšíření, či zaktualizování probírané tematiky. Mohl by to být třeba i mnou zmíněný pojem kyberšikana. Možná i já sama se k něčemu podobnému vrátím.

6 Seznam použité literatury

- [1] PETŘÍKOVÁ, Jana. Psychické a sociální aspekty užívání mobilních telefonů – vybrané aktuální poznatky. *Sborník prací filozofické fakulty brněnské univerzity*. P, Řada psychologická, V Brně: Masarykova univerzita, 2003, s.75-99. ISBN 80-210-2832-7.
- [2] *Deník ženy : patří dětem do rukou mobil?* [online]. 2009 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.denik-zeny.cz/pat-d-tem-do-rukou-mobil.html>>
- [3] ŠTEFFLOVÁ, Jaroslava. Problém mobil : Jak u Vás řešíte problémy s mobily žáků?. *Učitelské noviny : Týdeník pro učitele a přátelé školy*. 1.1.2008, roč. 111, č. 46, s. 15.
- [4] PAVLOVÁ, Věra. *Základní škola a Mateřská škola Pecka: organizační řád školy : Část 2. školní řád* [online]. Pecka : 2007 , 14.11.2007 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://62.77.91.238/Dokumenty/Dokumenty/skolni%20rad.pdf>>
- [5] KOCHOVÁ , Aneta. *Rakovnický deník : nový zákon asi vykáže mobilní telefony ze škol* [online]. 2005 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <http://rakovnicky.denik.cz/zpravy_region/novy-zakon-asi-vykaze-mobilni-telefony-ze-skol.html>

- [6] *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy : metodický pokyn ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení* [online]. 2006 , 4.2.2009 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <http://www.msmt.cz/uploads/soubory/Tiskovy_odbor/Metodicky_pokyn_k_prevenci_a_reseni_sikanovani.pdf>
- [7] *Wikipedie : kyberšikana* [online]. 2001 , 2009 [cit. 2009-04-15]. Dostupný z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/wiki/Kyber%C5%A1ikana>>
- [8] HEJDUKOVÁ, Jana. Vypněte mobily, hodina začíná. *MF Dnes*. 19.1.2009, roč. XX, č. 15, s. D7.
- [9] VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie : dětství, dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha : Portál, 2000. 522 s. ISBN 80-7178-308-0.
- [10] ČÁP, Jan, MAREŠ, Jiří. *Psychologie pro učitele*. 2. vyd. Praha : Portál, 2007. 656 s. ISBN 978-80-7367-273-7.
- [11] SMAHEL, Rudolf. *Eriksonova koncepce epigeneze psychiky* [online]. 2004 , 11.12.2004 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.meritnet.cz/smahel/default.htm>>.
- [12] SOKOL, Jan, et al. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR : Bílá kniha. *Předškolní, základní a střední vzdělávání : Základní vzdělávání* [online]. 2001 [cit. 2009-04-27], s. 47-51. Dostupný z WWW: <<http://aplikace.msmt.cz/pdf/bilakniha.pdf>>. ISBN 80-211-0372-8.
- [13] JEŘÁBEK, Jaroslav, TUPÝ, Jan. *Výzkumný ústav pedagogický v Praze* [online]. VÚP. Praha : 2005-2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW: <<http://www.vuppraha.cz/clanek/110>>

- [14] PAVLOVÁ, Věra. *Základní škola a Mateřská škola Pecka : Školní vzdělávací program* [online]. 2007 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW:
<<http://62.77.91.238/Dokumenty/Dokumenty/svp%20uvod.pdf>>.
- [15] NYKODÝMOVÁ, Helena. *Lupa : Server o českém internetu* [online]. 1998-2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW:
<<http://www.lupa.cz/clanky/kde-konci-legrace-a-zacina-kybersikana/>>. ISSN 1213-0702.
- [16] CHLUP, Otokor, KUBÁLEK, Josef. *Pedagogická encyklopedie*. 1. vyd. Praha : Novina, 1940. 528 s.
- [17] PRŮCHA, Jan, WALTEROVÁ, Eliška, MAREŠ, Jiří. *Pedagogický slovník*. 5. vyd. Praha : Portál, 2008. 322 s. ISBN 978-80-7367-416-8
- [18] KAŠOVÁ, Jitka. *Škola trochu jinak : projektové vyučování v teorii i praxi*. 1. vyd. Kroměříž : Iuventa, 2005. 81 s. ISBN A153259.
- [19] HAZUKOVÁ, Helena. *Metodický portál : Předškolní vzdělávání* [online]. 2005-2009 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW:
<<http://www.rvp.cz/clanek/41/629>>. ISSN 1802-4785.
- [20] MERTIN, Václav. Mami, nutně musím mít mobil. *Betynka : časopis pro celou rodinu* [online]. 2006, č. 10 [cit. 2009-04-27]. Dostupný z WWW:
<http://www.mojebetynka.cz/clanek/174/mami_nutne_ho_musim_mit.html>.
- [21] ŘÍČAN, Pavel. *Psychologie : příručka pro studenty*. 2. dopl. vyd. Praha : Portál, 2008. 294 s. ISBN 978-80-7367-406-9.

7 Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník v počátku bez úprav.....	P1
Příloha č. 2: Dotazník pro děti 1. stupně základních škol.....	P2
Příloha č. 3. Ukázky dětských slohových prací.....	P8

Prosím o vyplnění následujících otázek. Zakroužkuj vždy jednu odpověď.

1. Vlastníš mobilní telefon?

ANO

NE

2. Myslíš si, že:

- e) Je důležité mít mobilní telefon, abych se mohl(a) spojit s rodiči.
- f) Je důležité mít mobilní telefon, abych mohl(a) volat, psát svým kamarádům.
- g) Je důležité mít mobilní telefon, protože kdybych ho neměl, ostatní by se mi smáli.
- h) Není důležité mít mobilní telefon.

3. Záleží ti na tom, kolik funkcí má mobilní telefon?

ANO

NE

4. K čemu používáš mobilní telefon nejčastěji?

e) k psaní SMS

f) k volání

g) k hraní her, focení

h) Nemám mobilní telefon, proto ho nepoužívám.

5. Myslíš, že kdybys neměl mobilní telefon, tak:

a) ostatní by se ti posmívali

b) nikomu by to nevadilo

Milí žáci, v rámci diplomové práce bych vás chtěla poprosit o vyplnění tohoto dotazníku.

Zakroužkuj vždy jednu odpověď, u otázky 7 a 8 může být odpovědí více.

Na dotazník se nepodepisuj!

VĚK: 9.....

TŘÍDA: 3.....

1. Máš mobilní telefon?

- ☒ a) Ano
- b) Ne
- c) Mohu si ho půjčit od rodičů.

2. Jak jsi přišel(la) k mobilnímu telefonu?

- ☒ a) Dostal(a) jsem ho jako dárek k narozeninám, k svátku, k Vánocům.
- b) Koupili mi ho rodiče „jen tak“.
- c) Koupil(a) jsem si ho sám(sama).
- d) Nemám svůj mobilní telefon.

3. V kolika letech jsi dostal(a) svůj první mobilní telefon?

- a) 3 – 7
- ☒ b) 8 – 9
- c) 10 – 11
- d) Ještě nemám svůj mobilní telefon.

4. Kdo platí kredit, paušál tvého mobilního telefonu?

- ☒ a) Rodiče.
- b) Platím si ho sám(sama).
- c) Nemám mobilní telefon, proto kredit, paušál nepotřebuju.

5. Kolik korun měsíčně tě stojí používání mobilního telefonu?

- a) Nemám mobilní telefon
- ☒ b) 0 Kč – 100 Kč
- c) 101 Kč – 200 Kč
- d) 201 Kč a více

6. Záleží ti na tom, co umí mobilní telefon? (Např. hry, rádio, fotoaparát...)

- ☒ a) Ano
- b) Ne

7. Je důležité, aby byl drahý? (Pokud se tě u této otázky týká více odpovědí, zakroužkuj je.)

- a) Ano, ostatní si mě pak víc váží a obdivují mě.
- b) Ano, mobilní telefon toho umí více.
- c) ☒ Není důležité, aby byl drahý.

8. Myslíš si, že: (Pokud se tě u této otázky týká více odpovědí, zakroužkuj je.)

- a) ☒ potřebuješ mobilní telefon, aby ses mohl(a) spojit s rodiči.
- b) potřebuješ mobilní telefon, abys mohl(a) volat, psát svým kamarádům.
- c) potřebuješ mobilní telefon, protože kdybys ho neměl(a), ostatní by se ti smáli.
- d) nepotřebuješ mobilní telefon.

9. Co děláš s mobilním telefonem nejčastěji?

- a) ☒ Píšu SMS.
- b) Volám.
- c) Hraji hry, fotím, poslouchám písničky.
- d) Nemám mobilní telefon.

10. Jak pozveš domů své kamarády?

- a) Sice mám mobilní telefon, ale řeknu jim o pozvání ve škole.
- b) Nemám mobilní telefon, proto jim řeknu o pozvání ve škole.
- c) Zavolám jim.
- d) ☒ Pošlu jim SMS.

11. Používali jste někdy mobilní telefon jako pomůcku při vyučování?

- a) ☒ Nepoužívali.
- b) Používali. (Napiš krátce jak.) .....
.....

12. Mobilní telefon máš o vyučování:

- a) ☒ vypnutý.
- b) zapnutý. Vypínám si pouze zvuk.
- c) nenesím mobilní telefon do školy.

Milí žáci, v rámci diplomové práce bych vás chtěla poprosit o vyplnění tohoto dotazníku.

Zakroužkuj vždy jednu odpověď, u otázky 7 a 8 může být odpovědí více.

Na dotazník se nepodepisuj!

VĚK: 8.....

TŘÍDA: 11.....

1. Máš mobilní telefon?

- a) ☒ Ano
- b) ☐ Ne
- c) ☐ Mohu si ho půjčit od rodičů.

2. Jak jsi přišel(la) k mobilnímu telefonu?

- a) ☒ Dostal(a) jsem ho jako dárek k narozeninám, k svátku, k Vánocům.
- b) ☐ Koupili mi ho rodiče „jen tak“.
- c) ☐ Koupil(a) jsem si ho sám(sama).
- d) ☐ Nemám svůj mobilní telefon.

3. V kolika letech jsi dostal(a) svůj první mobilní telefon?

- a) ☐ 3 – 7
- b) ☒ 8 – 9
- c) ☐ 10 – 11
- d) ☐ Ještě nemám svůj mobilní telefon.

4. Kdo platí kredit, paušál tvého mobilního telefonu?

- a) ☒ Rodiče.
- b) ☐ Platím si ho sám(sama).
- c) ☐ Nemám mobilní telefon, proto kredit, paušál nepotřebuju.

5. Kolik korun měsíčně tě stojí používání mobilního telefonu?

- a) ☐ Nemám mobilní telefon
- b) ☒ 0 Kč – 100 Kč
- c) ☐ 101 Kč – 200 Kč
- d) ☐ 201 Kč a více

6. Záleží ti na tom, co umí mobilní telefon? (Např. hry, rádio, fotoaparát...)

- a) ☐ Ano
- b) ☒ Ne

7. Je důležité, aby byl drahý? (Pokud se tě u této otázky týká více odpovědí, zakroužkuj je.)

- a) Ano, ostatní si mě pak víc váží a obdivují mě.
- b) Ano, mobilní telefon toho umí více.
- ☒ c) Není důležité, aby byl drahý.

8. Myslíš si, že: (Pokud se tě u této otázky týká více odpovědí, zakroužkuj je.)

- ☒ a) potřebuješ mobilní telefon, aby ses mohl(a) spojit s rodiči.
- b) potřebuješ mobilní telefon, abys mohl(a) volat, psát svým kamarádům.
- c) potřebuješ mobilní telefon, protože kdybys ho neměl(a), ostatní by se ti smáli.
- d) nepotřebuješ mobilní telefon.

9. Co děláš s mobilním telefonem nejčastěji?

- a) Píšu SMS.
- ☒ b) Volám.
- c) Hraji hry, fotím, poslouchám písničky.
- d) Nemám mobilní telefon.

10. Jak pozveš domů své kamarády?

- ☒ a) Sice mám mobilní telefon, ale řeknu jim o pozvání ve škole.
- b) Nemám mobilní telefon, proto jim řeknu o pozvání ve škole.
- c) Zavolám jim.
- d) Pošlu jim SMS.

11. Používali jste někdy mobilní telefon jako pomůcku při vyučování?

- ☒ a) Nepoužívali.
- b) Používali. (Napiš krátce jak.) .....
.....

12. Mobilní telefon máš o vyučování:

- a) vypnutý.
- b) zapnutý. Vypínám si pouze zvuk.
- ☒ c) nenesím mobilní telefon do školy.

Milí žáci, v rámci diplomové práce bych vás chtěla poprosit o vyplnění tohoto dotazníku.

Zakroužkuj vždy jednu odpověď, u otázky 7 a 8 může být odpovědí více.

Na dotazník se nepodepisuj!

VĚK: 10.....

TŘÍDA: 4.A.....

1. Máš mobilní telefon?

- ☒ a) Ano
- b) Ne
- c) Mohu si ho půjčit od rodičů.

2. Jak jsi přišel(la) k mobilnímu telefonu?

- ☒ a) Dostal(a) jsem ho jako dárek k narozeninám, k svátku, k Vánocům.
- b) Koupili mi ho rodiče „jen tak“.
- c) Koupil(a) jsem si ho sám(sama).
- d) Nemám svůj mobilní telefon.

3. V kolika letech jsi dostal(a) svůj první mobilní telefon?

- a) 3 – 7
- b) 8 – 9
- ☒ c) 10 – 11
- d) Ještě nemám svůj mobilní telefon.

4. Kdo platí kredit, paušál tvého mobilního telefonu?

- a) Rodiče.
- ☒ b) Platím si ho sám(sama).
- c) Nemám mobilní telefon, proto kredit, paušál nepotřebuju.

5. Kolik korun měsíčně tě stojí používání mobilního telefonu?

- a) Nemám mobilní telefon
- b) 0 Kč – 100 Kč
- ☒ c) 101 Kč – 200 Kč
- d) 201 Kč a více

6. Záleží ti na tom, co umí mobilní telefon? (Např. hry, rádio, fotoaparát...)

- a) Ano
- ☒ b) Ne

7. Je důležité, aby byl drahý? (Pokud se tě u této otázky týká více odpovědí, zakroužkuj je.)

- a) Ano, ostatní si mě pak víc váží a obdivují mě.
- b) Ano, mobilní telefon toho umí více.
- ☒ c) Není důležité, aby byl drahý.

8. Myslíš si, že: (Pokud se tě u této otázky týká více odpovědí, zakroužkuj je.)

- ☒ a) potřebuješ mobilní telefon, aby ses mohl(a) spojit s rodiči.
- b) potřebuješ mobilní telefon, abys mohl(a) volat, psát svým kamarádům.
- c) potřebuješ mobilní telefon, protože kdybys ho neměl(a), ostatní by se ti smáli.
- d) nepotřebuješ mobilní telefon.

9. Co děláš s mobilním telefonem nejčastěji?

- a) Píšu SMS.
- b) Volám.
- ☒ c) Hraji hry, fotím, poslouchám písničky.
- d) Nemám mobilní telefon.

10. Jak pozveš domů své kamarády?

- ☒ a) Sice mám mobilní telefon, ale řeknu jim o pozvání ve škole.
- b) Nemám mobilní telefon, proto jim řeknu o pozvání ve škole.
- c) Zavolám jim.
- d) Pošlu jim SMS.

11. Používali jste někdy mobilní telefon jako pomůcku při vyučování?

- ☒ a) Nepoužívali.
- b) Používali. (Napiš krátce jak.) .....
- .....

12. Mobilní telefon máš o vyučování:

- ☒ a) vypnutý.
- b) zapnutý. Vypínám si pouze zvuk.
- c) nenosím mobilní telefon do školy.

Běh v lese

Měli jsme s souleňky první přeběhne les. Běhali jsme po skupinkách já jsem běžela s Markétou a Káťou.

V půlce lesa Markéta natáhla o páru ale ^{nemohla} mobilizovat.

Já jsem běžela pro pomoc Káťa přišla v lese s Markétou. Přiběhla pomoc s nosilkami a zavolala záchranu. Ta odvezla Markétu do nemocnice.

v nemocnici Markétu ošetřili a zavolali rodičům.

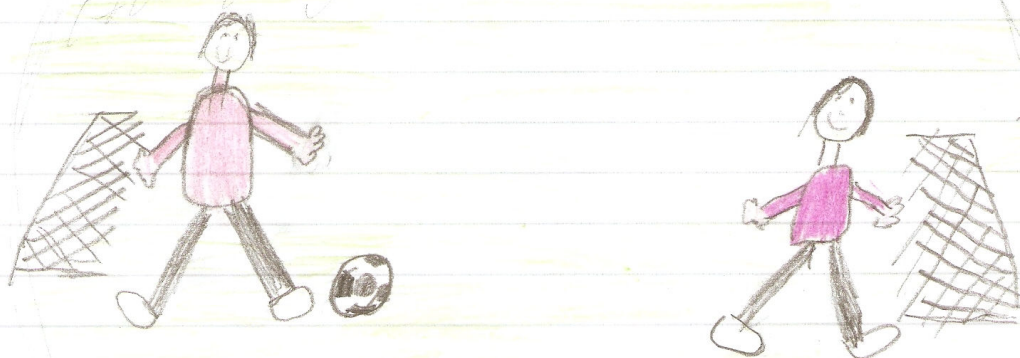
Markétiny maminka a tatínek hned přijeli a Markétu odvezli domů. Já s Káťou jsme za to dostali pochvalu.

na louce

Miša

Jednou jsme šli s kamarádem na louku si hrát fotbal.
Rozklopil jsem míč a kamarád je rovnou oběhl a míč mi
vlehl do ruce a vyrazil se mi před. Tak jsem mu pomohl
sednout a navolal jsem mamku a tak jsme kamaráda odvezli domů.
A druhý den jsem ho šel navštívit a už mi bylo dobře.

Čaj a kafe

Byla jsem u tehle žiti. ^{a šli} Byli jsme na procházce a
xrova sněžila. Moje malá sestřímice Lucinka si napa-
mila rukavice. Tak jsem si půjčila svoje. A když jsme
přišli domů. Teta mi uvařila čaj a sůle horké kafe.
Lucinka běhala kolem stoly a stihla ubruse, a to
kafe se vylilo na ni, teta nurnatkovala popadla
mobilní telefon a smačkla 155. Za chvíli přijela
sáchranka noložit Lucinku a tetu a me a jeli
sme do nemocnice. Tam Lucinku ošetřili a
na chvíli si pro nás přijel stůjda a odvezl nás
domů, a Lucinka si dávala pozor.

